

SLOVENSKI NAROD

Običajni vsak dan popoldne, izvenredni vsak dan zjutraj. — Inserati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popusti po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravištvu: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Kdo je poklican za vodstvo?

Od nekdanj smo Slovenci polargali na politično življenje poseben povdarek. Saj smo s političnim delovanjem hoteli doseči in tudi dosegli največje cilje, ki si jih more postaviti po svobodi in notranji bogastvu hrepeneči narod. Naši politični voditelji so bili močnejši, ki so dolga desetletja žrtvovali vse dni življenja, s svojimi idejami obvladali velik del našega naroda in omladinski kazali nota bodočnosti. Naši politični voditelji so odklanjali enodnevnne vloge in karjeristične nastane ter so politiko razumeli kot najidealnejši stvar javnega življenja. V tem smislu smo pred vojno gojili točne politične smernice, ker v tistem resnem in moralno čistim ozračju ni bilo mesta za disidentske polave in za diferenciacije, ki bi slonele le na osebnih mrznosti, nestrpljivosti, maščevalnosti in pustoštvu. Imeli smo takorekoč sistem treh strank, meščanske liberalne, kulturne in dosledno nacionalne napredne stranke, nadalje blagovestni avstrijskohabsburški klerikalizem ter nastavke socialističnega pokreta. Vsaka stranka in vsak mož, ki je hotel nastopiti v našem javnem življenju, je vedel, da mora nekaj pokazati in da se mora za vsako ceno varovati očitka, da mu gre za osebo dobrot ali pa kariero v politični areni. Hočemo torej reči, da smo imeli zrele voditelje, moške, ki so politiko pojmovali kot idealno stvar nesebičnega žrtvovanja javnim ciljem.

Iz takega pojmovanja političnega poklica se je rodilo sistematično delo, ki je bilo večinoma širokoprostorno, kakor so že razlagali naši prejšnji voditelji z idejnim obzorjem in delavnostjo.

Po svetovni vojni smo v Sloveniji izvedli pregrunacijo. Stara napredna stranka smo vtaknili v veliko politično življenje jugoslovanske države in orijentacija je nesela v smer demokratične stranke. Slovenski napredni ostanki so se znova organizirali. Poznejši razkol je mnogo škodil tej reorganizaciji. Toda delalo se je na vse strani in nihče ne more trditi, da slovenski demokratski stranki, da ni bila do sedaj, da ni zlasti razumela svojega dela in niti v visokem idealnem pomenu ne sede in da ne tvorijo danes volne politične organizacije za vsenarodnimi in vsedržavnimi cilji.

Ta stranka ni vodila osebne politike. Ljudje, ki so v osebnih interesih in v žrtvovanju telesnega in duševnega zdravja posvetili stranki in preko nje državi in naciji ter so ji do danes tudi vsestransko verno služili. Oni so bili tisti, ki so do danes vzdržali v Sloveniji naval klerikalnega separatizma ter preprečili ustanovitve in izgraditve klerikalnega režima in avtonomne Slovenije, ki bi za 50 let še več let upravnostila državno in politično svobodo naprednih Slovencev ter ustvarila iz domovine in prihodnje generacije najbolj razvitega dežela v državi in v Evropi. Ti ljudje so vedeli, da so hoteli in so delali, kakor so imeli načrte, razmere dopuščale in kakor se je moglo delati v razcepljenosti in inteligenčnem kaosu ter v nerazumljivosti, ki je zavajala na svetovni plani v Sloveniji. Ta kaos in ta inteligenčna zmeda sta kriva, da stranka kljub naporom, ki dalač nesegajo, kar se je pred vojno storilo v napredni politiki, ni dosegla takega strankarskega uspeha, kakor bi ga sicer lahko.

Stranka ni delala osebne politike, niti strankarske. V usodnih trenutkih naše notranje politike se je postavila na splošnoarodni stališče ter ustvarila vladno koalicio, ki rešuje nadaljno usodo države. Stranka je vstopila v nacionalni blok in je organizirala volilno borbo proti separatističnim klerikalom ter na Hrvaškem proti Radiću. Stranko vodijo torej obdržavna in nacionalna načela. To stoji!

V tem vidimo najboljši politični kvalifikacijo njenega dosednjega dela ter njeno popolno moralno upravičenost, da nastopa danes v Sloveniji kot voditeljica nacionalne misli in miselnega, plodnega državnega napredka.

Nacionalni blok so odbili le dva ali trije disidentje nacionalne in na-

Zmaga nacijskega bloka sigurna.

Živahna volilna agitacija. — Za nedeljo napovedanih več sto shodov in sestankov Nacijskega bloka. — Jalove intrige opozicijskih strank proti kompaktnosti Narodnega bloka.

— Beograd, 17. januarja. (Izv. Ob 12.) S prihodnjim tednom, ko se naglih korakov bližamo volilnemu dnevu 8. februarja, nastaja v volilni kampanji moment najživahnejše volilne agitacije. Vse stranke so razposlale svoje zastopnike govornike in agitatorje med volilce, da prireajo povsod sestanke in zbornice, ki so doslej potekali povsem mirno, razen nekaterih shodov opozicijskih separatistov, ki so se morali razpustiti, ker so govorniki hujska in navzoče na protidržavne čine. To hujskanje posebno vrše muslimani na Bosni in Hercegovini, kakor tudi radičevci po vseh pokrajinah. Za nedeljo je Narodni blok napovedal po vseh krajih države več sto shodov. Pričakujemo, da bodo vsi shodi zelo dobro obiskani. Na podlagi dosedanjih poročil o situaciji na deželi je jasno, da povsod prevlada ideja Narodnega bloka.

Narodni blok je kompakten. Ustvarjena je enotna fronta za ohranitev državne enotnosti in vidovanske ustave. V nasprotju taboru je onaziti nesoglasja, neenotnost. Proti Narodnemu bloku nastopa v volilni borbi kar 17 strank in stranic, ki vse predlo smotno v volilno borbo. Nastopa sedem naist različnih nazorov o ureditvi države: Polg boljševikov koraka avtonomist, separatist, federalist, republikanec in seliaški pacifist. — Vsi ti niso moči ustvariti za volitve enotnega bloka. Izključeno je, da bi morli ti elementi prodrati fronto državnega in narodnega edinstva.

Temu preprečanju je dal izrazu danes tudi vodja radikalne stranke, ministrski predsednik Nikola Pašić. Od 11. dopoldne do onodne je Ni. Vel. kraj sprejel ministrskega predsednika v avdienci. Po odhodu iz dvora je ministrski predsednik Pašić smehljaje izjavil Vašemu donisniku:

»Ni. Vel. kraju sem poročal o dogodkih v državi, ki so se dogodili od njega odhoda v Pariz.«

Neznanica dr. Trumbića.

— Beograd, 17. januarja. (Izv.) Jugoslovanski narodni odbor v Ameriki je poslal Narodni odbor protestno izjavo proti defetističnemu delovanju bivšega zunanjskega ministra in sedaj zavorovnika boljševikov dr. Trumbića. Značilno je, da je to izjavo podpisal tudi znani jugoslovanski mecen Fr. Petrinović, ki se je lansko poletje nahajal na informativnem potovanju po Jugoslaviji in ki je v Zagrebu posetil tudi Stepana Radića. Po Petrinovičevem odhodu, kakor znano, je Radić objavil vsej naši javnosti, da mu je Petrinović obljubil znatno denarno pomoč v svrhu, da nadaljuje svojo politiko. Jugoslovanski odbor v Ameriki je v svoji izjavi zelo odločen in izreka dr. Trumbića popolno neznanico, odrekanje mu obnem pravico, še kdaj govoriti v ime tega odbora.

FRANCOSKO - NFMSKA TRGOVINSKA POGAJANJA.

— Pariz, 17. januarja. (Izv.) Francoska delegacija, ki vodi trgovinska pogajanja z Nemčijo, je odločila zahteve in predloge nemške delegacije.

predne misli v Sloveniji, ki nomaajo v Mariboru in v Ljubljani klerikalizmu. Tega ne pozabimo danes, ko postavljamo vprašanje moralne kvalifikacije separatistov!

Ti disidentje in trondert nacionalnega bloka v Sloveniji, ki sprotirajo zmago nacionalne misli proti klerikalnemu avtonomizmu, morajo dobiti 8. februarja zaslužno kazeno. Naša inteligenca, zlasti meščanstvo, naj pokaže, da sovraži in ljuto užaljeno odklanja vsak poziv k političnega pustolovstva med nami! Preč z ljudmi, ki se spominjajo pred volitvami na politično delo in ki hočejo z zgaio in razcepljenostjo koristiti najbolj krutemu sovražniku slovenskega gospodarstva, kulture in

Na drugo vprašanje, kašne so šanse Narodnega bloka pri volitvah, je izkušeni državnik izjavil:

»Globoko verujem v zmago Narodnega bloka. Ta zmaga bo pravična in potrebna za državo!«

Večina ministrov je snoči zapustila Beograd, odnosno ga nocoj zapustili. — Vsi so odšli na volilno agitacijo. Snoči so odšli na volilno agitacijo prosvetni minister Sv. Pribičević, minister dr. Krizman in državni podtajnik Večeslav Wilder. Nocoj odotujejo v Niš pravosodni minister dr. Fdo Lukinčić, zunanji minister dr. Ninčić v Veiki Bečkerić in v Zaječar minister Krsta Milčević. Trgovinski minister dr. Šurmin odpotuje v Skoplje, kjer ostane tri dni.

Opozicijski tisk, njemu na čelu Davidovičeva »Pravda«, v katere kuhinji se vare vse izmišljotine in intrige proti Narodnemu bloku in kateremu listu prav udano in vneto sledi ortalo bloška časopis, tako klerikalni »Slovenec«, je danes zjutraj na dolgo in široko poročal o konfliktu med trgovinskim ministrom dr. Šurminom in državnim podtajnikom Wilderjem odnosno ministrom Pribičevićem ter o preteči vladini krizi. Na prvi pogled je vsakomur, ki pazno zasleduje razvoj volilnih dogodkov, bilo dovolj jasno, da so taka poročila navadna intriga, ki ne doseže zaželenega uspeha. Z ozirom na poročila da Pribičević odnosno Wilder preganjata pristaje dr. Šurmin in da sta mu zabranila kandidacijo v Sremu, je izjavil trgovinski minister dr. Šurmin Vašem dopisniku:

»Vsek izmed nas se je pri čitaniu teh fantazij iz srca smejal. Ne obstoja nikak konflikt med menoi in vlado! Niti ne med menoi in samostojnimi demokracijami!«

Tudi vesti o neki vladini krizi so zgolj pobožna želja razdrapanega »federalističnega bloka«.

FRANCOSKA ZBORNICA.

— Pariz, 16. januarja. (Izv.) Zbornica je tako interpretacijo posl. Pavla La Fonda glede zahtev španske vlade, da se izroči romanopisec Blanco Ivanec španskemu sodišču, kakor tudi interpretacijo onozile glave da španske vladine politike odklonila s 330 glasovi proti 225.

Dombalova brzjoavka.

— Zagreb, 17. januarja. (Izv.) Brzjoavka, ki jo je, kakor smo že včeraj poročali, poslala boljševiška kmetska internacionala iz Moskve zagrebaškemu sodišču, se glasi takole: »Sodišču v Zagrebu, Hrvatska, Jugoslavija. — Moskva, 14. januarja ob 11.10. Z ozirom na objavo, da je HRSS izven zakona in z ozirom na aretacijo njenega predsednika Radića in drugih stranknih voditeljev na temelju baje sklenjene pogodbe med Kominterno in HRSS o vstopu Radičeve stranke v kmetsko internacionalo in v mednarodni kmetski svet, predlaga predsedništvo kmetske internacionale državnemu pravdnstvu, naj pokliče pred sodišče na zaslišanje kot svedoka člana prezidija kmetske internacionale Tomaža

svobodnega napredka slovenskega človeka, to je slovenskemu klerikalizmu! Poleg tega pa so tu še oziri na situacijo v državi, ki jo je treba reševati in kjer je treba pomagati, da stre hrvatsko republikanstvo in niera avtonomistično klerikalno zavezništvo.

Moralna kvalifikacija je torej vprašanje, ki ga lahko stavljamo na napredne disidente. Na očeh se jim pozna, da zasledujejo osebne in pustolovske cilje najrže vrste!

Politični voditelj mora dokazati svojo usposobljenost v dolgotrajnem delu in na tako delo ne morejo pokazati tisti, ki cepijo napredne vrste in hočejo direktno zmago protinarodnega klerikalizma.

Dombala. Poziv državnega pravdnštva v Zagrebu se lahko pošlje brzojavno ali z ekspresnim pismom na naslov: Tomaž Dombal, Krestintern — (Krestjanskaja Internacionala [Kmetška internacionala]), Moskva. — Za predsedništvo kmetske internacionale in mednarodna kmetskega svetja član prezidija Gorov.«

USPEHI FINANČNEGA MINISTRA V PARIZU.

— Beograd, 17. januarja. (Izv. Ob 12.) Finančni minister dr. Stojadinović se je snoči ob 23. povrnil s finančne konference v Parizu. Finančni minister je danes izjavil zastopnikom tiska, da je z izidom konference popolnoma zadovoljen, naše pravice in interesi so v zadostni meri zavarovani. Naša reparacijska kvota je izven vsakega spora. Ministrskemu svetu poda dalje poročilo. Danes dopoldne je finančni minister poročal ministrskemu predsedniku o rezultatih svoje misije v Parizu.

Z ozirom na povratek finančnega ministra je seja finančnega odbora sklicana za 21. t. m. z zelo obširnimi dnevnim redom, ker namerava vlada predložiti odboru v odobrenje več naknadnih kreditov.

REKONSTRUKCIJA VLADE?

— Zagreb, 17. januarja. (Izv.) Tukajšnji klokaški listi javljajo, da so nastale v krilu vlade velika nesoglasja ter namigujejo, da ni izključena vladna kriza. Listi pravijo, da je položaj obeh hrvatskih ministrov dr. Šurmina in dr. Drinkovića nad vse težaven in da se že v doglednem času lahko dogodi, da podata oba ta ministra svojo demisijo. Danes dopoldne sprejme kralj v avdienci ministrskega predsednika Nikolo Pašića. Pašić bo vladarju poročal o politični situaciji. V opozicijskih krogih se nadejajo, da se bo Pašić v tej avdienci tudi dotaknil stališča, ki ga zavzemata dr. Šurmin in dr. Drinković. Kraj sprejme danes ali jutri v avdienci tudi oba ta ministra. Od te avdiencie je baje odvisno, ako dr. Šurmin in dr. Drinković še nadalje ostaneta v vladi. Ako podata demisijo, se kriza konča z enostavno rekonstrukcijo kabineta.

Amerika namerava priznati Rusijo.

Vzpostavitev diplomatskih zvez med Ameriko in Rusijo.

— Pariz, 16. jan. (Izv.) Pariski listi in tudi ostali reproduducirajo izjavo predsednika zunanjega odbora ameriškega senata, senatorja Boraha, kakor je bila dojavljena po »United Express«: Senator Borah se je izjavil glede priznanja Rusije:

Priznanje Rusije od strani Amerike je absolutno gotova stvar. Dogodki takega značaja se ne morejo zavirati. Trenutek priznanja sicer še ni končno določen, toda občutim, da ne obstoja nikak dvom več glede priznanja.

Glede ostalih zunanjepolitčnih problemov je senator Borah pripomnil:

»Prepričan sem, da Anglija iskreno pozdravlja inicijativo Amerike za sklicanje svetovne razorožitvene konference, katere se udeležijo tudi Rusija in Nemčija. Anglija je po zenevskem protokolu prišla v Zagrebo, ne bo tega protokola niti odklonila niti odobrila, temveč bo čakala na ugodnejši položaj. Sklicanje razorožitvene konference s sodelovanjem Nemčije in Rusije bi Anglijo rešilo vseh neprijetnosti.«

Londonski listi objavljajo sedaj nekatere zanimivosti o globokih vzrokih odstopa državnega tajnika za zunanje zadeve Hughesa. Neposredno pred njegovim odstopom je bila sklicana kabineta seja. Na izrečno željo predsednika Coolidgea je bil pozvan na to sejo kabineta tudi senator Borah. Ta se je povodom razprave o razmerju Amerike do Rusije na najodličnejši način zavzemal za priznanje ruske sovlade. Predlagal je, da naj se sestavi posebna komisija, da prouči ta problem. Ker je predsednik Coolidge pritrdjeval izvajanjem senatorja Boraha in odobraval tudi njegov predlog, je smatral tajnik Hughes za logično in naravno, da poda demisijo. Posebna komisija bo obravnavala te točke ruskega problema:

1.) Vprašanje priznanja dolgov vlade Kerenskjeve, ki znašajo okoli 250 milijonov dolarjev. Te dolgove imajo prevzeti odnosno priznati sovjeti.

2.) Priznanje privatnih ameriških širjatev v znesku 500 milijonov, od strani sovjetov in

3.) Svečana obvezna izjava sovjetske vlade se vzdržati vsakršne propagande v Ameriki.

Za slučaj, da sovjetska Rusija od posebne komisije formulirane pogoje glede gorenjih problemov sprejme oz. prizna te pogoje za upravičene, se takoj vzpostavi diplomatski odnosi med Ameriko in Rusijo.

Volilna reforma v Italiji.

— Rim, 17. jan. Prvotno se je mislilo, da napravi skupno nastopanje bivših ministrskih predsednikov Giolittija, Orlando in Salandre proti načrtu volilne reforme velik vtis, ali tega ni bilo, ker je njihova resolucija, podana v zbornici, sestavljena zelo previdno in se izogibala direktnega odpora proti načrtu. Resolucija naglašala potrebo, da se ljudska volja pri volitvah lahko izrazi povsem svobodno, ali ker zbornica smatra, da ni takih pogojev, da jih tudi ne bo z metodami sedanje vlade, se predlaga prehod na dnevni red. Resolucijo je podal Orlando. »Tribuna« pravi, da ako konstitucionalna opozicija glasuje proti načrtu, stori to samo radi tega, ker smatra tehnični ustroj pri izvajanju volitev za nezadosten.

Orlando je obširno utemeljeval svoj dnevni red ter protestiral zlasti proti večkratni volilni pravici. Giolittij je žigosal omejevanje svobode pri političnem delovanju.

Zbornica je sprejela Parinaccijevo resolucijo, s katero se odobrava reformna načela zakonskega načrta in zbornica preide v podrobno razpravo. Za resolucijo je bilo 307 poslancev, proti 33.

Danes se ima v zbornici zaključiti razprava o volilni reformi in zbornica se potem odpravi morda do začetka februarja.

Danes zborujejo tudi zbornični uradi. Na dnevnem redu je poleg državnih zadev za izročitev posl. Giante sodnemu postopanku in znani zadevi in pripustitev ženskih pravnih volitev.

Komunisti so se vrnili v poslansko zbornico, opozicija na Aventinu pa vstraje te nadalje na svojem stališču.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 8.35.

Ljubljanska borza danes ni poslovala.

— **Zagrebaška borza** danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 12.05, Praga 157, Pariz 340, London 267.50, Dunaj 0.0885. — **Tendence** evrsna.

— **Curih**, 17. jan. Današnja borza: Beograd 8.35, London 27.98, Pariz 27.75, New York 519.30, Milan 21.52, Berlin 1.226, Praga 15.65.

— **Trst**, 16. jan. Borza: Beograd 8.70 — 38.90, London 115.50 — 115.75, Pariz 130 — 130.50, New York 24.15 — 24.25, Curih 476 — 479, Dunaj 0.0340 — 0.0345, Praga 72.50 — 73.

— **Dunaj**, 16. jan. Devize: Beograd 1131 — 1138, London 339.300 — 340.300, Pariz 2847 — 2863, New York 70.935 — 71.185, Milan 2864 — 2876, Berlin 16.850 — 16.950, Curih 13.665 — 13.715, Praga 2129 — 2139.

— **Vprašanje kreditov za male obrtnike.** Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo v Ljubljani je prejela pravkar od filialke Narodne banke v Ljubljani obvestilo, da sme filialka v smislu čl. 24 bančnih pravil o kreditiranju in eskontiranju dovoliti malim obrtnikom menično posojilo, katero sme snazati za enega obrtnika največ 5000 dinarjev. Posojila so namenjena malim obrtnikom in se do dajala le proti menici s tremi podpismi. Za ta malaobrtna posojila je pri filialki v Ljubljani razpoložena vsota pol milijona dinarjev, pri filialki v Mariboru pa 300.000. Posojilo morejo dobiti samo obrtniki, ki so najmanj tri leta samostojni. Prosilcem se bo obrniti s pismeno prošnjo na pristojno bančno podružnico. V prošnji je navesti ostanke obira in od kdaj se obrt izvaja, popis premoženjskega stanja, zakaj se potrebuje zaim in v kolikem znesku, nadalje imena onih, kateri soppodpišejo menico. Prošnjo je vložitvi obrtniku potom svoje zadruge. Zadruge pošljejo prošnjo s svojo izjavo trgovski in obrtniški zbornici, katere predloži prošnji Narodni banki. Menice zadrug in zbornice je samo informativnega značaja. Eskontni osek pri podružnici Narodne banke temeljem svojih informacij odloči o tem, ali se da kredit ali ne. Ako je kredit odobren pozove podružnica prosilca, da vloži menico, katere ne sme biti dalja, nego na 92 dni. Posojilo posojilomalca treba le dva podpisa. Menice bo odplačati v treh enakih trimesčnih obrokih, računeno od prvotne svote. Novo posojilo se ne da, dokler ni odplačano popolno prvo posojilo.

Volilna borba.

— Da razgovarjamo. Pepe, tisti, ki je ustanovil v uredništvu društvo ščurkov, stenic in podgan za Slovenijo, da mu pomaga biti zmagovalno volilno bitko, je dejal gospodu Korošcu, da je politično strasten in kulturno vročekrvn. Pa je zato njegova politika pametna. On da bi vodil državo samo z razumom in vinto, copate da bi pa radevolje sezul, če bi mu gospod Korošec poverili državne vajeti. Pepe meni, da to ne bo težko. Razgovarati zna in je pridobil zase že dobro večino vaških mamic, ko jim je zagrozil z večnim pogubljenjem in škripanjem z zobmi, če ne zlezajo v prvo skrinjico. Zdej da mu je pri srcu samo že dobrobit slovenske inteligence, tiste napredne inteligence, ki mora priznati edinozveličavnost Pepetove vint, drugače da jo pomandra po volitvah s copatami v puh in prah. Gospod Korošec so vprašali Pepeta, če zna loviti kaline. In jih je Pepe potolažil, da je mojster v tej stroki. Limanice da je pripravil že pred pustnim tokom in zdej da samo še čaka, kdaj zapade sneg. Zima da mu dela zrago. Kalini se love samo pod snegom. Ali nastaviti bi vendar kazalo, da ga ne prehitijo drugi lovci. In je Pepe nastavlil limanice. Pravi, da ne zahteva, da bi šla napredna inteligenca kar čez noč nanje in da bi prestopila v prvo skrinjico, ker tako nalven ptičar Pepe da ni. On dobro ve, da je treba to reč primerljati najprej z gnulobo in gnusobo in politično zaslepljenostjo in še z židovsko masevalnostjo in vladoblastnostjo, da se bo vsem gnusilo. Po tem da se bodo kalini že oprijeli njegovih limanic. Pepetovo Slovenijo da davijo grehi tvekerji, on pa da ima v žilah čisto in vročo domačo tekočino. Gospod Korošec so mu čestitali, da zna tako imenitno razgovarati in so dejali, da zdej še ne bo reduciran iz uredništva. Ali stvar se utegne zasukati drugače in če jim Pepe ne nalovi obljubljenih kalinov, da mu nemudoma ukinejo nabavni prispevek za vinto. Danes je šel Pepe na Golovec, ker pozna te kraje in ve, da tja radi zahajajo tudi drugi ptičari. Skrinjico, tisto, ki je prva in vsa polna medu za muhe, je ponesel kar s seboj, da bo lahko spravil svoj Petrov blagor na varno. Ali Pepe letos nima lovske srčice, kajti je zima mila in nebo nad njegovimi copatami v znamenju škorpionja. Menimo, da se vrne s praznimi limanicami in bo moral sam obsejati na njih, ker je navivnost slovenske inteligence znatno manjša, nego Pepetova.

— Iz železničarskih krogov nam pišejo: »Slovenec« že zopet žilica ne da miru. V večerajšnji številki se zalezuje v ravnateljstvo dr. Borka, čez: »Železniško ravnateljstvo bo na ukaz SDS pregledalo iz Slovenije vse železničarje od uradnikov do delavcev, ki niso radikali ali žerjavovci.« Posamezna pregledanja so se že pričela. Ravnatelj sam jih izvršuje itd. »Minavci! Parleži!« »Slovenec« je pač pozabljen, pozabljeni pa niso slov. železničarji; vidi se, da ga ne vinta samo po trehuhu, nego da ga tudi po glavi! Slovenski železničarji ne bodo nikoli pozabili, kaj so uganjali z njimi razni Wieserji in njihovi podrepaniki, ki so trobili v isti nemško-avstrijski rog, kakor pa »Slovenec«. Marsikak Wieserjev podrepanik se je po preobratu potuhnil in postal iz Savla Pavel, a ne za dolgo. Čim je prišel na površje železniški strokovnjak dr. Anton Korošec, že so postali zopet Savli in jeli uganjati svojo prejšnjo gonjo proti tovarštvu. Taki elementi so bili zaupniki dr. Korošca in njegovega vrednega naslednika iste vrste, železniškega strokovnjaka, profesorja Sušnika. Ako se danes premosti katerega takega avstrijskega junaka, radi katerega je bilo celo v nevarnosti življenje marsikakega narodnega slov. železničarja,

Neodvisnost sodišč.

Formalno in materialno popolnoma izgrešeno stališče zagrebškega sodnega senata v aferi Radić & drugov daje sedaj našemu klerikalnemu in blokaškemu tisku priliko, da na široko govori o neodvisnosti sodišč in o nevarnosti, v kateri se baje nahaja vse naše pravosodstvo. Zaradi tega ni odveč, ako danes izpregovorimo o neodvisnosti sodišč in o drugih vprašanjih, ki so v zvezi z zagrebškim pravosodnim incidentom.

Kaj pomeni neodvisnost sodišč? Pač samo to, da naj sodnik upošteva samo pozitivna zakonska določila in da se naj ravna zgolj po svoji vesti. Dolžnost sodnika je, proučiti predloženi pravni material in slučaj ter odločiti točno v smislu pozitivnega zakona. On se ne sme ravnavati po kakih rodbinskih ozirih, še manj pa po kakih strankarskih pomislekih ali simpatijah.

Predstojaje spada takorekoč k notranji in službeni etiki sodniškega stanu, to je k normam, ki veljajo za sodnika. Ali pa tudi sodniki te norme vedno in pri vsaki priliki ter slučajno uporabljajo in ali se natančno vedejo po svojem najglobljem etičnem predpisu, to pa je drugo vprašanje!

Z neodvisnostjo sodišč ni še rečeno, da to, kar sodnik razsodi, da je tudi prav in nepristransko. Neodvisnost sodišč se tiče samo formalnega postopka

še javna »Slovenec«. Pa naj se potolaži in naj ga ne skrbi, slovenski železničarji, ki se celo vojno niso uklonili in bili vedno v borbi za narodno idealo, tisto velike, ki nas je spasila in rešila izpod tujeja jarma, dobro vedo, kaj imajo storiti pri volitvah. Glede ravnateljstva dr. Borka pa pravimo, da si oglejmo delo in takoj bomo spoznali, kakšnega ravnatelja imamo danes in kaj preje. Torej železničarji, ako hočete, da vam vzamejo še nadaljnje ugodnosti, ki ste jih tekom dolgih let težko priborili, glasujte za klerikalce, ki imajo še mnogo Wieserjevcev in pa Sušnikov, da vam bodo krajsali vaše pravice, jemali legitimacije itd.

Radikalni zbor za Koroševski okraj v Ljubljani. V petek 16. tm. zvečer se je vršil pri Leonu zbor članov Narodne radikalne stranke za kolodvorski okraj. Sestanka se je udeležilo nepričakovano veliko število radikalov iz okraja in več gostov. Zborovanje je otvoril g. Verce, ki je poročal o poteku razvojnih dogodkov radikalnega pokreta ter je primerno ožigosel Stefanovičeve mahinacije in Ravnarijevo ambiciozno politiko. Nato je podal predsednik Mestnega odbora prof. g. M. Presl objektivno in točno poročilo o politični situaciji z ozirom na predstoječe skupščinske volitve. Vsi prisotni so pritrdili njegovim izvajanjem ter so obsodili početje bivšega predsednika dr. Ravnarija. Značilno je, da je bil dr. Ravnarij predsednik naš kolodvorskega mestnega pododбора, katerega člani so soglasno obsodili njegovo politiko in se izrekli za skupen nastop v Nar. bloku. Pri volitvah v pododbor so bili soglasno izvoljeni siedeči gg.: predsednik Aleksander Višnjevski, podpred. Fran Klopčič, delegat Josip Gartner, tajnik Iv. Verce, blaginjak Rudolf Izanc in odborniki: Ivan Sojer, Ivan Nepušlan, K. Sobočan in Josip Celestin. Po zaključnem dnevnem redu se je razvil mičen prijateljski razgovor o raznih strankarskih zadevah.

Oklice na ljubljanske volilce priobčujeta v »Novi Pravdi« dr. Ravnarij in Rudolf Juvan. V oklicu pravita, da so skupščinske volitve — političnega značaja, kakor da bi bila to kakšna novost ali posebna modrost. Do sedaj so imele pač še vse volitve v parlament političen značaj, toda ta političen značaj je danes pač podrejenega pomena. Danes imajo volitve predvsem gospodarski pomen, ker se ne gre toliko za to, ali zmaga ta ali ona politična stranka, marveč za to, da zmaga oni faktorji, ki hočejo po šestih letih političnega kaosa vnesti v državni red in notranjo konsolidacijo, da se bo država vendar enkrat mogla gospodarsko izživeti in napredovati. To je jedro sedanje borbe! Ne politične fraze, marveč gospodarsko delo bo danes merodajno za stališče volilcev pri volitvah. Ker je Ravnarijeva kandidatura politična, zato jo že danes odklanjamo preleznja večina volilcev v Ljubljani, ki se z vso odločnostjo izreka za kandidata Ivana Mohoriča že zato, ker že oseba tega kandidata volilcem jamči, da bo delal predvsem gospodarsko politiko in se ne bo lovil za raznimi političnimi in strankarskimi fantomi.

Narodnosocialistična »Nova Pravda« je postala sedaj glasilo — Davidovičevih demokratov. V najnovejši številki priobčuje kar dve Davidovičevi pismi. Enaka usoda pač veže obe stranki! Davidovičevci propadejo pri volitvah prav tako v Srbiji, kakor propadejo narodni socialisti v Sloveniji. Latinski pregovor pravi, da je velika tolažba, ako ima človek v nesreči vsaj tovariša. Po tem se ravna gg. Davidovič in Deržić.

Na tisoče in tisoče glasov ima že danes v žepu dr. Ravnarij, za njim seveda Ivan Deržić, predvsem pa Boža Markovič. O tem razveseljivem dejstvu ve poročati seveda samo »Nova Pravda«. Tudi pri zadnjih volitvah je ta list oznanjeval — novo resnico, da dobe narodni socialisti več desetstotih glasov pri volitvah in da bo najmanj deset njenih poslancev izvoljenih v parlament. Bojimo se, da bodo vse te ogromne številke reducirane na skromnih par sto. Potem se bodo morda tudi bahavi socialisti izpametovali vsaj v toliko, da se ne bodo tako napihovali, kakor žaba, ki se je nato razpočila.

sodnikovega, za materialno, pravno resnico pa je potrebna še primerna inteligenčna moč dotičnega sodnika, da zna pravilno presoditi, kadar že izpolni najprvo etične predpogoje, to je neodvisno notranje razpoloženje. Ta inteligenčna moč v njem odloča o materialni upravičenosti sodbenega izreka. Sodnik je lahko neodvisen, pa kljub temu more nepravilno razsoditi, ker mu manjka inteligenčna ostrina in dovoljni vpogled v pravni slučaj. Ravno to pa imamo pred seboj z zagrebškim pravnim incidentom, kjer je sodni senat odklonil kazensko preganjanje voditeljev HRSS, dasi so dokazi o krivdi teh voditeljev na podlagi naših pozitivnih zakonov in zakona za zaščito države tako očitni, da jih lahko uvidi tudi pravni laik. Ne smemo pač pozabiti, da je Zagreb ognjišče blokaškega duha in blokaške politike in da se razteza Radićev političen vpliv tudi na sodišče in na tamošnje sodnike. Sodniki običajno ne živijo izolirano življenje v zaprti sodniški sobani, v kateri deluje. Razen tega so bili sodniki zagrebškega senata direktni prijatelji Stjepana Radića in je torej razumljivo, če so se postavili na stališče, da v naši državi ni razlike med postopanjem poštenega državljana in med veleizdajalskim početjem Stjepana Radića, ki hodi v Moskvo in se tamkaj brati s sovjetsko internacionalo in ki si dopisuje z voditeljem brendističnega

antidemokratske organizacije Aleksandrovič!

Sodišče, ki preze te temeljne razlike, ki zastopa mnenje, da v naši državi ni hudodelstva veleizdaje in da je pravzaprav vse, prav vse dovoljeno, tako sodišče izrablja svoje nedotakljivo pozicijo, svojo pravno neodvisnost in žrtvuje svojo etiko, svoje notranje poštenje! Vlada ni storila ničesar, kar bi se lahko imenovalo atako na neodvisnost sodišča, pač pa je to sodišče ponižalo samo sebe in zavrglo najvišji svoj atribut, svojo sodniško etiko, svoje poštenje ter izreklo prav čudno pravno mnenje, dasi je bil dejanski stan več kot evidenten!

Pod pretvezo in imuniteto sodniškega položaja pa ne smemo dovoliti politične atake proti vladi, kar je bil očiten namen zagrebške sentence.

Vse mora biti podvrženo kritiki, in s to pravico sodimo tudi o stališču zagrebškega senata, ki pomeni težko pego na odvisnosti zagrebškega sodišča, ker se je osmelilo nastopiti proti pravilni vladini interpretaciji naših pozitivnih zakonov ter se postavilo na stališče, ki direktno upravičuje legalnost in pravno vsega veleizdajalskega delovanja Stjepana Radića v Jugoslaviji od leta 1918. dalje.

Politične vesti.

Historične hudomušnice. Pod tem naslovom prinaša »Baltische Zeitung« iz Gdanskega zanimiv podlistek, ki se peča s smešno aretacijo hrvatskega voditelja Stjepana Radića na dan Sv. treh kraljev v Zagrebu. Poročilo o tem smešnem dogodku je »Baltische Zeitung« povzela iz »Zagreber Tagblatt«, pristavila pa je uvod, iz katerega posnemamo sledeče: Zgodovina politike je bogata smešnih prigodb. Te prigodbe so navadno tragične obenem. Kako smešen je bil n. pr. tisti znameniti tovrni voz, ki je vozil pred nekaterimi leti, dobro zagvozdjen, plombiran in pri-trjen, kakor živo današnje potemtate iz Švice v Rusijo. Kako tragično je postalo to darilo za ruski narod. Stotine milijonov je odtrgalo od dela, gubernije so se izstradale, stotisoči so se medsebojno poklali. Še špediter tega svojevrstnega blaga se je pri tem opeknel. — Helfand-Parvus je pravkar umrl pozabljen, ko je malo let užival svoja bogastva. Enako tragično se bo nekoč čitalo o različnih litavskih ministrstvih, o ministrih, ki so tiho tapili z blagom, o državnih zakladnikih, ki so pobegnili s celokupno državno imovino v inozemstvo, itd. Kako tragično smešno se je n. pr. obnašal pred sodiščem v Münchnu general Ludendorff, ki je zavzemal med vojno visoko pozicijo, kjer se je ponašal kakor pocestni pobalnik brez sleherne izobrazbe. Najnovejše poglavje za smeh pa nam je podal politični razvoj v Jugoslaviji. Troedina kraljevin je že več let trepetala pred Stjepanom Radićem. Kaj vse ne zavisi od njega! se je govorilo po Evropi. Inozemstvo je z napeto pozornostjo sledilo vsakemu dejanju moskovskega prijatelja in sovjetskih internacionalcev. Ze smo se bili navadili, da koraka Stjepan Radić enkrat na teden po svetovnem tisku, kajpak pri tem puščajoč več ali manj neprijeten smrad za seboj! Sedaj je dokončal hrvatski vodja! Jugoslovenska vlada je posegla s stisneno pestjo v sršenovo gnezdo in je razgnala. Dasi Jugoslavija ni Francija, kjer po znani francoski prislovcil »smešnost ubija«, bo vendar tudi ob Adriji način, kako je zajela policija Stjepana Radića, vodji hrvatskih komunistov več škodil, kakor pa razpust njegove stranke in redakcije. Prva, debelo tiskana stranica zagrebških listov na dan Sv. treh kraljev se čita kakor humorističen list. Nehote mislimo na prigode Pavlihe, ko čitamo, kako je policija »odkrila« na vsem kontinentu poznane politika in ljudskega voditelja pod — posteljo. — Nato citira gdanski list »Zagreber Tagblatt«. Na koncu pa pristavlja to-le značilno obsodbo: In tako si je zopet »veliki voditelj« sam — upajmo z uspehom — zlomil vrat.

Avdijske na dvoru. Po prihodu Nj. Vel. kralja v Beograd je postalo v vladinih in političnih krogih živahnije življenje. Kralj je včeraj popoldne sprejel zunanjega ministra dr. Ničiča, ki mu je poročal o najaktuelnejših zunanjepolitičnih problemih. Kralj se je z zunanjim ministrom posvetoval tudi o rezultatih finančne konference v Parizu ter je obenem omenjal več sestankov, na katerih je prišel kralj v stike z vodilnimi francoskimi državniki. Notranji minister Boža Markovič je sredi kralja v zelo dolgi avdijski poročal o notranjepolitičnih dogodkih, o volilni situaciji in o rezultatih preiskave proti Stjepanu Radiću in članom vodstva HRSS.

Navitni »Slovenec«. V današnjem uvodniku piše »Slovenec« nastopno: »Mi ne zahtevamo, naj slovensko napredništvo kar čez noč zataji vso svojo politično preteklost in naj prestopi (!) v vrste Slovenske ljudske stranke. Tako navitni nismo« (nismo!). »Slovenec« zadostuje, kakor pravi na

koncu uvodnika, da naprednjaki 8. februarja glasujejo za skrinjice SLS. To stoji doslovno v »Slovenec« št. 13. l. 53! Ali res misli »Slovenec«, da ima dr. Ravnarija in mariborskega disidenta dr. Ravnika pred sabo, da tiska tako naivne pozive na slovenske nacionalne kroge!?

Z ozirom na mnoge zasluge, ki si jih je stekel naš presvetli nadpastir za Cerkev, narod in državo, si bo gotovo marsikdo omislil njegovo sliko... Tako reklamno dela »Slovenec« za tega dičnega »nadpastirja«, ki je odgovoren za vse hujskaštvo klerikalnega tiska proti Jugoslaviji, ki stoji v ospredju farizejske izrabe kat. vere v politične namene in ki je v slovensko ljudsko in javnost zanesel družabni in duševni razkol radi krivo pojmovane katoliške misije! Tak človek, ki odgovarja za kriminalno in nemoralno pisavo »Slovenca« in drugih klerikalnih listov, naj bo »nadpastir« in presvetli(!). Hvala za take nadpastirje, tudi verli bi bilo ustrezno, da se ga pri prvi priliki odstrani iz Slovenije!

Novo načelo o nameščanju učitelstva je iznašel brihtni član »Slovenske« zveze v Ljubljani, ki piše v današnjem »Slovenec« doslovno: »Kadar ocenjujete člana UJU, tedaj si mislite, da imate pred sabo člana »Slovske« zveze« in kadar ocenjujete člana »Slovske« zveze, tedaj si mislite, da ocenjujete člana UJU. Tako boste zadeli vedno prav.« Lepo načelo, kaj! Če to načelo klerikalci priporočajo drugim, ko so sami v opoziciji, kako bi ga izvajali šele, če bi bili na vladi! To načelo pa nam tudi sicer odkriva bistvo klerikalne »pravičnosti« in politične »poštenosti«!

Slovaški klerikalci groze državi. Po vzorcu svojih čednih bratcev v Jugoslaviji so začeli tudi slovaški klerikalci hujskati nezavedno ljudstvo proti državi. V zvezi z zloglasnim pastirskim pismom zahteva češkoslovaška napredna javnost ločitev cerkve od države. Klerikalcem to seveda ne diši, ker gre za cerkveno bisago. Ko so se ojalistične stranke spregovorile o nacionalizaciji cerkvenih »veleposestev« in samostanov ter laizaciji šol na Češko-slovaškem, je klerikalna zalega takoj pokazala svojo pravo barvo. Zagnali so krik in vik, da je v nevarnosti katoliška vera in cerkev, v resnici pa se boje samo za svoje žepe. Kakor pri nas, kjer je takoj v nevarnosti verski čut, čim zahteva kdo od cerkve, naj pokaže svojo krščansko ljubezen do bližnjega v praksi. Slovaški klerikalci so pa bolj odkriti in izjavljajo brez ovinkov in da je v Češkoslovaški 80% katolikov in da se lahko iznebe svojih nasprotnikov kadar hočejo. Rimovci postajajo predrzni. Menda sanjajo o novi cerkveni državi na čelu s papežem.

Kako popisujejo Italijani prebivalstvo na Reki. Te dni se vrši popisovanje prebivalstva na Reki. Oblastni organi imajo očitno nalogo izvesti popisovanje tako, da se bo izkazalo kolikor mogoče malo jugoslovenov. Na popisni poli ni rubrike za narodnost in jezik, marveč ima popisujoči uradnik poseben listek, na kateri zapiše narodnost. Pri jugoslovenih italijanski uradniki tudi na zahtevo nočejo izpolniti listka za narodnost, marveč pravijo, da to sedaj ni potrebo, da se izvrši pozneje. Take so pač instrukcije italijanske politične oblasti, ki hoče pokazati svetlu, da je Reka italijanska, ali izkazi ljudskega štetja bodo lažnjivi — naša dolžnost pa bo, da poskrbimo prave podatke!

Moderna država temelji na svobodi, tako začena »Slovenec« uvodnik, da preslepi javnost o pravi diktaturi v Sloveniji, to je o diktaturi, ki jo izvaja klerikalni tisk in klerikalna agitacija na kmetih vsak dan od zore do mraka potom prižnice in izven nje, v zadruhi, na polju in povsod, samo da zapele slovenskega kmeta, da ne misli samostalno in da se postavi proti lastni državi! To ni svoboda, dragi »Slovenec«, to je najgrša diktatura zlobe, zavajanja in laži. Moderna država temelji na svobodi, sigurno, toda ne na klerikalni!

Romanje v Rim.

Po naročilu in pooblastilu mariborskega škofa se je sestavil v Mariboru poseben odbor duhovnikov, ki naj agitira za čimvečjo udeležbo na letošnjem jubilejnim romanju v Rim. Za jugoslovenske romanje so določeni dnevi od 26. maja do 2. junija. Odbor je že izdal kriteče vabilo, kakršno je običajno le pri svetovnih cirkuših. V vabilu je rečeno: »Lavantinci, tudi mi smo povabljeni!« Vdignimo se! (Lepo rečeno, kaj ne?) Udeležimo se tudi mi tega romanja v kolikor mogoče obilnem številu! Sveti oče sam nas vabilo! (Kaka čast — sv. oče! onikaj! Odkar so umrli Franc Jožef, onikaj samo še papeži!) Kdo bi ne hrepeljal priti vsaj enkrat tja, kamor ga kličejo sveti oče, ki ga bodo, polni očetovske ljubezni, prijazno sprejeli in blagoslovili!

Nadalje obeta vabilo, da bodo romarji med potjo obiskali še druga svetišča n. pr. Asir, Loreto z rojstno hišico — Kristusovo, Padovo itd. (Najbrže tudi kraj, kjer hudiča izganjajo).

Pobožne kmetke ženice, ki prečitajo to vabilo na cerkvenih vratih, si bodo v duhu predstavljale, kako jim bo prišel papež nasproti, jim stisnil roko ter jih povpraševal po zdravju, otrocih in živini, končno pa jih povabil na kosilo.

A kakšni bodo stroški? Odbor svetuje, naj romarji, ki se bodo vozili v 3. razredu, pripravijo najmanj 2600 Din, oni v 2. raz. pa 3200 Din. Ker se mora za vsak vlak pripraviti najmanj 400 romarjev, a priredilo se bo najbrže več vlakov, ker ni misliti, da bi škof Jeglič hotel s svojo čredo zaostati za mariborskimi tovarštvom, si lahko približno izračunamo, kako ogromne svote bodo odnesli romarji iz Slovenije »prijaznim« Italijanom. Naše neokrešeni bratje v Julijski Krajini bodo vsakekar svoje pobožne rojake pri vožnji skozi zaslužene pokrajine blagoslovili. Koliko dobrega bi lahko storila Jugoslav. Matica z ogromno svoto, ki bo šla tem potom v Italijo!

Italijanski vladi ne bo treba prav nič skrbeti za varnost naših romarjev, karabinjerom ne bo treba opravljati službe, ker odbor je že v vabilu zaprosil — božjo asistenco, ko piše: »Dobrotljivi Bog naj blagoslovi naše podjetje in naj pošlje svoje svete anđele, da nas bodo spremljali na potu z doma v Rim in iz Rima domov!«

Iz Celja.

—c Shod Narodnega bloka v Celju. V četrtek 15. t. m. zvečer se je vršil volilni shod Narodnega bloka v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila nabito polna pristašev državnega in narodnega edinstva, ki so z navdušenjem in odobravanjem sledili izprnim in stvarnim izvajanjem posamnih govornikov. Shod je otvoril predsednik krajevne organizacije JDS v Celju gosp. dr. Kalan. Pozdravil je navzoče ter izrazil zadoščenje in veselje nad tako številno udeležbo. Pozdravil je posebej navzočega ministra n. r. g. dr. Kukoveca, nosilca liste g. dr. Ljudevita Pivka ter srečklega kandidata g. D. Profenika. — V lepih in obširnih izjavanjih sta nato oba kandidata obrazložila smernice njiju bodočega dela v Narodni skupščini ter očrtala bistvo Narodnega bloka. Izvajanja obeh kandidatov so navzoči frenetično odobraval in jima enodušno pritrdjevali. Po končanih govorih so se oglašili k besedi še minister n. r. g. dr. Kukovec, župan g. doktor Hrašovec, v imenu uradništva gosp. prof. Račič in v imenu obrtništva gosp. Bizjak, ki so istotako želi za svoja stvarna izvajanja živahno pritrdjevanje in enodušno priznanje. Shod je bil sijajno manifestacijo jugoslovenske misli, ki jo z odločnostjo in zmagoovitim zanosom zastopa. Po nadriurnem zborovanju je s končno besedo g. dr. Kalan zaključil krasno uspehi shod.

Občinska seja. Mestni občinski svet je imel 14. tm. svojo javno redno občinsko sejo. O pravnih in personalnih zadevah sta poročala občinska svetnika dr. Kalan in prof. Mravljak. V domovinsko zvezo so bili sprejeti trije prosilci. K službeni pragmatiki se sprejemajo dodatno še posamni členi glede draginskih doklad za vdove in sirote mestnih uslužbencev. Dodatno k službeni pragmatiki se odobri nadalje pravilnik za službeno obleko obč. slug. Uredilo je službeni prejemki posamnih uslužbencev z mesečno plačo. Za upokojenje izdelala pravni in personalni odsek poseben načrt za izboljšanje njihovih pokojninskih prejemkov. Ker je drž. policija izpraznila stranski trakt na dvorišču mestnega magistrata, se preseli tja knjigovodstvo in blagajna. Kot mestni gospodar se nastavi Alojzij Kovač. V stanovniško komisijo se naknadno izvoli še kot zastopnik hišnih posestnikov dr. Kalan. — O finančnih in gospodarskih zadevah sta poročala poročilo obč. svetnika dr. Božič in ravn. Lesničar. Enkratne izredne podpore so se dovolile nekaterim zunanjim društvom. V novi cvetličnjak za Grofijo se sklene izpeljati elektrika. Istotako se je napeljala elektrika v stolp gasilnega društva na dvorišču magistrata. V telovadnici meščanske šole se nabavijo nekateri deli telovadnega orodja. Popravila na gledališkem posloju se opravijo spomladi. Proda se vojaškemu erarju del sveta na Sp. Lamovžu za nove konjušnice. Prostor, na katerem so bile doslej vojaške barake, se prepusti za eno leto kot vojaško vezhalništvo. Izkupičke za mestno hišo, katero je kupil g. Štrupl, se porabi v kritje terjate, ki so vključene na poslopje mestne osnovne šole, ostanek za novi cvetličnjak. Mestna občina se ponovno obrne na vojni erar, da ji proda zemljišče, kjer je stala vojaška bolnica. Celjska koč, ki je zgorela na Stefanovo, se popravi. Obnovi se na podlagi neke prošnje principijeln sklep, da tam, kjer država ne pobira veseleljene davka, ga tudi mestna občina ne bo pobirala. — Obč. odb. Rebek je poročal o mestnih podjetjih. Potreba je sanacija pitarne. V to svrho se izvoli poseben odbor. Cena plinu se zviša pri zasebnikih od 3,50 dinarjev na 4,50, pri industrijskih podjetjih od 5 na 7 Din. Pri slučajnostih predloga obč. odbornik Rebeuschev upeljava mesečnih živinskih sejmov, kakor so se vršili že nek-daj. Za govejo živino in konje se eno leto ne pobira nobene pristojbine. Po rešitvi še nekaterih drugih zadev, je bila občinska seja zaključena ob 24.

Nočno lekarniško službo ima ta tedden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

Poroka. Poročil se je nas rojak g. Janko Kermi, bančni uradnik v Karlovcu, z gđ. Emo Sturmovo iz znane metliške narodne rodbine. Bilo srečno!

mladinski koncert, napovedan za jutri v nedeljo 18. tm. radi nastalih ovir od-pade in se vrši pozneje.

Kako sodijo v inozemstvu o Radiću.

Glasilo češkoslovaških legionarjev priobči izpod peresa dr. H. R. P. k e zanimiv članek o Stjepanu Radiću, v katerem avtor izjavja:

»Njegovo (Radićevo) ime gre po evropskem tisku. In kakor doslej, tako je tudi zdaj znamenje poostrene notranje krize v Jugoslaviji. To ime ne oznanja miru, nego nevarnost novih viharjev in zapletljivosti. To ni samo ime znanega hrvatskega voditelja, nego v veliko večji meri simbol notranje napetosti, ki teži jugoslovansko politično življenje. Razum politika ni med življenjskim jugoslovenskim političnim, nena, ki bi bilo v Evropi bolj znano. Vendar pa ni o nikomur razpisano tako zapleteno, nasprotujoče si, različno in neopredeljeno mnenje. In kdo bi se tudi čutil, saj si mislja o njegovi osebnosti celo v domovini popolnoma nasprotujoče. Nekaterim se zdi rojen voditelj, velik politik dalekovidnih koncepcij. Drugi vidijo v njem prazno kipevino, neodgovorno demagogijo, ki politično izrablja nevednost zaostalih kmetijskih mas. Drugi zopet cenijo sicer njegovo izobraženost in sposobnost, boje se pa njegovih neverjetno naglih izprememb v razmišljanju in stališčih. Vendar pa ni v Jugoslaviji nikogar, ki bi mogel mimo njegove osebnosti. Pestra protislovja določene smeri in le posledica tega, da je Radić zelo vročeglavne narave, ki zna sama prisiliti vse, da z njo računajo. Vzrok nasprotujočih si naziranj tudi ni tako različna strankarska priпадnost, ki v velik meri povzroča to ali ono mnenje. V resnici gre to največ za kompleksen Radićevo osebnost. Mnogim se zdi zagonetna in skrivnostna. Bolj so se približali resnici oni, ki vidijo v Radićem znanju razloženost in zmedenost. S sigurnostjo lahko trdimo, o njem, da si niti sam ni na jasno o sebi, da sam nima opredeljene, solidne politične smeri. Radić doslej ni našel v sebi samozavesti, izvirajoče iz opredeljenega osnovnega prepričanja, ki je potreben vsakemu človeku, tem bolj pa tistemu, ki hoče vplivati druge.

Radić je bil nekoč vnet pristaša ideje jugoslovenskega narodnega edinstva. Kmalu je pa postal zagrižen pristaša teze, da so Srbi, Hrvati in Slovenci sicer trije sorodni, vendar pa čisto poseben narod. V mladosti je bil v protislovesnem taboru. Pozneje je zavzel stališče bivše monarhije, ko se izbruhal svetovna vojna, je pel slavno Francu Jožetu. Ali povodom majskih svečanosti Narodnega divadla 1. 1918 smo z nepopisnim veseljem poslušali njegove strelke sarkazme, s katerimi je bil »Korčulček« in »Vilhelmček«. V novi državi je stopil v skrajno opozicijo ne le proti političnemu centralizmu, nego tudi proti jugoslovenskemu narodnemu unitarizmu; postal je zagrižen trbuhar hrvatskega, ki ga poljuje zelo ožkosrčno. Zato najdemo v njegovih izjavah često priznanje narodnega edinstva, ali pa samo jugoslovenske narodne zajednice. Protislovni odpor je stopnjeval do skrajnih mej. Stopil je v tajne zveze z inozemstvom, slednjič celo s sovražnimi državami. Njegova pogajanja so se tesno približala mejam veleizdaje. Očitno je bila revolucionarna tendenca. Ali Radić je vedno govoril proti revolucionarnemu prevratu in zahteval miroljubno človečansko republiko. Ko so v septembru 1. 1920. izbruhli kmetijski panti, jih je z vso odločnostjo obsodil in se žrtvam ni izognil. V avgustu 1921 je stopil v veljavni zakon o zaščiti države (po katerem je bil sedaj aretiran): Radićev »Slobodni dom« je nemudoma izjavil, da odklanja revolucionarni način borbe. Radić se je zavil v togo hrvatskega Ghandija. Ali je s tem odvrnil od sebe sum, da je kot človek slabši?

Pri Radiću ni zanimiva samo razdvojenost v temeljnih problemih, marveč tudi v taktiki. Pred vojno je zelo obojal

pasivni odpor poslancev proti udeležbi v parlamentarnem delu. Po vojni se je držal celih pet let abstinenčne taktike. Odrkel se je šele takrat, ko je bilo že do dela jasno, da je ta taktika zaman in da je sploh ni mogoče nadaljevati. Dolgo je trobil v svet, da s srbskimi radikali ne bo nikoli paktiral. Ali že po volitvah spomladi 1. 1923 je sklenil z njimi pogodbo o zloglasnem Markovem protokolu. Ko so se ta pogajanja razbila, je pobegnil poleti 1. 1923 v inozemstvo. Ker je imel smolo na zapadu, je krenil na vzhod. V Moskvi je proglasil svojo stranko v kmetstvo internacionalno, čije voditelji so ugledni ruski boljševiki. Obenem je proglasil, da nima z boljševizmom nič skupnega. Začel je korespondirati z voditeljem revolucionarnih makedonskih komitejev. Todorom Aleksandrovom, čigar edino orožje v politični borbi je bilo bodalo in bomba. Ali Radić se je držal svojega pacifizma. V njem je šel tako daleč, da ne prestopa trobil v svet, da v hrvatski mitrovni republiki ne bo naborov, ne vojakov. Novi Davidovičevi vladi, ki je hotel pripraviti sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, je obljubil podporo. V hupu pa, ko so se začela pogajanja o vstopu njegove stranke v kraljevsko vladu, je povečal svoj agitacijo za republiko. Vendar pa ni bil principijelni republikanec za vsako ceno. Večkrat je mimogrede omenil, da bi se dal doseči tudi v tem slučaju nekak sporazum — njegova republika da bi mogla pač obstojati v mejah jugoslovenske monarhije.

Takih protislovij pa ne vidimo pri Radiću samo na političnem, nego tudi na socialnem polju. Res je, da je posvetil vse svoje sile zboljšanju položaja kmetijskega stanu. Temu je ostal zvest. Ali doslej se ni globlje predelal in opredelil svojega socialnega programa. Zna si pridobiti zaupanje kmetjskemu ljudstvu, ker mu zna pihati na srce. Ali skrivnost tega uspeha je brez dvoma prej v tem da uspada to socialno podjarmljeno ljudstvo v rajski sen o blagostanju, ki je še zelo daleč, nego v tem, da pridno deluje za resnično in takojšnjo zboljšanje njegove žalostne sedanosti. Zato je bil Radić tudi prepričan, da kmetjsko ljudstvo odobrava njegovo zblizanje z ruski boljševiki. V krasnih barvah je naslikal življenje ruskega mušika in zbudi v hrvatskem kmetu nado, da mu pride ruski brat nekoč na pomoč. Po tem je pa Radić odločno odklonil sodelovanje z jugoslovenskimi boljševiki. Rajši je sklenil volilni kompromis s hrvatsko buržoazijo. Tu ni mesto, da bi razpravljali in razmotrivali vzroke karakterističnih protislovij Radićeve kaotične osebnosti. Vsiljuje se pa vprašanje: kako je mogoče, da je postal človek, notranje tako razdvojen, poln protislovij in fantastičnih načrtov, voditelj pretežne večine Hrvatov? Dvomim, da bi bila glavni element njegovih ogromnih uspehov okolnost, da se je oprijel kmetijskih mas. Nepobitna Radićeva usluga je v tem, da je sprevlil hrvatskega kmeta kot gonilno silo na arena političnega življenja. Njegov socialni agrarizem je v agrarni državi očitno napredni program, čigar smoteno, pametno in previdno uveljavljanje lahko blagodejno vpliva ne le na notranje, nego tudi na zunanjo politiko Jugoslavije. Ne smemo pa pozabiti, da je bila Radićeva stranka do prvih let po prevratu neznatna frakcija. Njen agrarizem ni mogel postati takrat dovolj privlačna oseba. Po vojne razmere so znatno pospešile radikalizacijo jugoslovenskih kmetijskih mas. Vendar pa vidimo, da kmetjska stranka, ki ima mnogo globlji agrarni program, ni dosegla v Srbiji, Bosni, Hercegovini ali Dalmaciji niti približno takih uspehov, kakor Radićeva HRSS. Pravi vzrok Radićevoga uspeha je v njegovem ekstremnem hrvatskem nacionalizmu.

zahteval, da mora najti v srednje šole poleg antike in klasikov pot tudi moderna kultura.

Največ si je prizadeval vedno za novo upravo srednjih šol, o katerih je prvotno menil, da bi morale priti pod enotno upravo, ali pozneje se je pridružil onim pedagoškim krogom, ki so zahtevali, naj se višji razredi srednje šole razdele v tri kategorije. Mnogo zaslug si je pridobil za ustanovitev čeških ženskih gimnazij, zlasti licejev. Poleg tega je izdelal z nekaterimi drugimi strokovnjaki načrt posebnega tipa srednje šole, ki je pa pozneje doživela nespeh. Mnogo je deloval Drtina tudi za zboljšanje učiteljske vzgoje, ki jo je skušal v glavnih potezih izenačiti z akademsko izobrazbo. Učrver je hotel po vzorcu drugih držav združiti s tehniko v enotni znanstveni inštitut, tako da bi bila filozofska fakulteta kot komplicirana celota razdeljena v dve samostojni šoli. Leto 1907. pomeni prelom v njegovem naziranju in delovanju na pedagoškem polju. Drtina je bil namreč izvoljen za narodnega poslanca in je prišel v državni svet, češkoslovaška je imela malo poslancev, ki bi bili izpolnjevali svoje dolžnosti tako vestno in temeljito, kakor on. Brez njegove intervencije ni bilo rešeno nobeno važnejše šolsko vprašanje in težko je prešteti one osebe, ki jim je pomagal s svojjo odločilno besedo na najvišjem mestu. V tem času se je zopet lotil vprašanja svobode čeških šol in zato so ga nazadnjaški krogi često zelo ostro napadali. Vsled strankarskih razprtij in intenzivne politične borbe se je moral leta 1911 za neka časa umakniti iz javnega življenja. Nemiren in notranje razdvojen je preživel vojna leta, bil je med onimi pesimisti, ki dolgo niso hoteli verovati v srečen izid svetovne vojne.

Ko je bilo po prevratu organizirano prvo češkoslovaško ministrstvo, so vsi pričakovali, da bo Drtini poverjeno prosvetno ministrstvo, za katero je imel med tedanjimi češkimi politiki nedvomno najboljšo kvalifikacijo. To se ni zgodilo, ker so pripadli narodnodemokratski stranki, kateri se je pridružil Drtina z drugimi bivšimi realisti, samo trije portfelji. Tako se je moral Drtina zadovoljiti z mestom državnega tajnika. Doprinesel je tudi to osebno žrtvo, s katero se dolgo ni mogel sprijazniti. V urad je prihajal zgodaj zjutraj, često pred drugimi uslužbenci, in sedel v svojem kabinetu po kratkem opoldanskem odmoru do poznega večera. Ker se mu ni izpolnila vroča želja, da bi mogel voditi prosveto in vzgajati mladino v duhu modernega časa, je ostal nezadovoljen z usodo do svoje smrti. Duševno potr in fizično izčrpan se je prezgodaj izživel kot učenjak in politik. — Slednjič so mu odpovedale moči tudi kot administrativnemu uradniku. Moral je prepustiti mesto državnega tajnika drugemu. Vrnil se je sicer drugič na univerzo, na novo ustanovljeno filozofsko fakulteto, ali svoje dolžnosti je izpolnjeval v velikih presledkih in slednjič je moral v pokoj.

V najlepšem spominu ohrani svojega pokojnega profesorja akademska mladina. Tudi jugoslovenski akademiki, ki so poslušali v Pragi njegova predavanja, se ga radi spominjajo. Bil je med onimi vseučiliškimi profesorji, ki si na prvi mah pridobijo zaupanje in simpatije slušateljev. Predavati je znal tako, kakor malokateri profesor. Njegovo geslo je bilo: delati in napredovati. Vedno, kadar so krožile na univerzi vesti o stavki, je priporočal svojim slušateljem, da sedaj ni čas za to, da je treba delati. Študirati in skrbeti za bodočnost.

RIJAVEC KOT GOST V »TRAVIATI«.

Rijavec odlikuje pred vsemi našimi tenoristi v prvi vrsti resna glasbena naobrazba poleg ostalega splošnega širokega znanja. Lažje se z razumevanjem poglablja v svoje načrte, samostojno jih more reševati, ustvarjati z more brez vzorov, ako je te trave. Svoj čas, ko je bil telesno še šibak, nismen veroval, da se razvije iz njega tak pevec, kakor je danes. Telo se mu je okrepilo s tem, da je njegov glas pridobil na moč in vznešenost: že precej dolgoletna praksa mu je dala svežino, lahko izro. O neki nesigurnosti v peju ali igranju pri njem ne more biti govora. Zdelo se mi je ponosno celo, da on vodi orkester in svoje sopevce. Njegov samozavesten nastop pa je blagodejno vplival na ostale sodelavce še tako, da so nastopali boljše in se razravnali. To se je zlasti poznalo pri Friskovci. ki je bila v vsem življenjskem kot zadnjič. Rijavec glas teče z največjo lahkoto, zlasti lepi so njegovi visoki, zadržani toni, polni srebra in mehkebe. Izraze premaguje s samoposrebi umevno lahkoto vse tehniške težave svoje partije, doma je v vznešenih kontinenti, kot v gibljivi koloraturi. Zdi se, kakor da ga ženirajo ozke meje, ki mu jih je postavil komponist, kajti ne more se razigrati in razpeti po ljublj. Bil je deležen toplih aplavzov pri odprti sceni in ob koncu vsakega dejanja. Poleg njega in Friskovca je zlasti v nemalom Popov, ki je v najizdatnejši meri pripomogel, da se je Travati prezentirala kot lepo zaokrožena predstava.

— Marjetno gledališče Češkoslov. Obce v Narodnem domu v Ljubljani, izra v nedeljo dne 18. tm. »Povodni mož«. Začetek ob 17. Vstopnina prostovoljna. 164-n

— Koncert pevskega zbora »Glasbene Matice«, ki je bil določen za 19. t. m., je iz tehničnih razlogov preložen za kratko dobo. Že kupljene vstopnice ostanjejo veljavne. Datum koncerta bo naznanjen prihodnje dni, ko se uredi vprašanje glede dvorane. 169/n

— Zdr. Fibichovo poslednjo opero »Pač Arkuna« vprizore 24. januarja z novo inscenacijo na praškem nacionalnem gledališču.

— »Zapiski Delavsko-kmetijske Matice«. Izšla je prva številka nove revije »Zapiski Delavsko-kmetijske Matice«. Prva številka obseja 48 strani raznovrstne vsebine in sicer: C. S.: Uvodna beseda. Roka Luksemburg: Vloga militarizma v akumulaciji kapitala. D. Gustinčič: Posestne razmere v Sloveniji. Avgust Cesar: Stjepan Radić. Avstriji. Po Vargi: Dawesov načrt. — V razčiščenju razredne zavesti. I. Regent: Nekaj o delavskem gibanju v Italiji.

Sokolstvo.

— Sokol Ljubljana II ima občni zbor v nedeljo dne 18. t. m. ob pol desetih popoldne na realki. — Udeležba strogo obvezna! 103/n

— Sokol I. vabi bratsko članstvo na sestanek, ki se vrši v četrtek dne 22. t. m. zvečer na Taboru. Razgovorimo se o kandidatih listi bodočega odbora in o predlogih, ki se naj stavijo občenemu zboru. — Zdravo! — Odhor. 154/n

— Ribniško sokolsko okrožje ima svoj redni občni zbor na Svečnico dne 2. februara t. l. ob 1. popoldne v Ribnici »Pri Cestetu«, s običajnim dnevnim redom. — Zdravo! 160/n

— Sokolsko društvo v Zagorju ob Savi ima redni občni zbor v nedeljo, dne 25. jan. t. l. ob 14 uri v Sokolskem domu. Dnevni red: Pozdrav starostev; Poročila funkcionarjev; Sanacija Sokolskega doma in prenehanja pravil v smislu poročila finančnega odbora; Volitve v smislu § 20 društvenih pravil; Skladnost. 161-n

— Sokol I. ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo dne 25. jan. ob 9. popoldne v velikih dvoranah Mestnega doma s običajnim dnevnim redom. K obilnem posetu vabi bratsko članstvo in prijatelje odbor. 162-n

— Sokolsko društvo v Zagorju ob Savi priredi v soboto dne 14. svečana 1925. v Sokolskem domu veliko predpustno maskirado z bogatim sporedom. Ker je čisti dobrič namenjen za sanacijo prizidka pri Sokolskem domu, se prosil tukajšnja narodna in sosednja Sokolska društva, da se ozirajo na to prireditev ter se iste polnoštevilno udeležijo. — Zdravo! — Odbor. 163-n

— Sokolski dom v Kumanovu. Za dograditev Sokolskega doma v Kumanovu je odobren kredit v znesku 150.000 Din. Zgradba bo dovršena v tekočem mesecu, na kar se vrši svečana otvoritev.

Julijska krajina.

— Se vedno železniški problem. Predelke železnice še dolgo ne bo, toda med Vidmom in Gorico se bje za njo vedno silnejši boj. V Vidmu pravijo sedaj v tolažbo Goricanom, da nimajo nič proti progi Sv. Lucija — Kobarid — Kred — Trbiž. Tudi nimajo nič proti črti med Červinjanom in Gorico. Dalje privoščijo gorikiškemu mestu zvezo s Postojno in Logatcem, toda Videm zahteva zvezo Krmin — Zagraj za se in številne druge prizadete kraje, potem pa bo pozneje treba misliti na progo Kred — Čedad — Krmin — Zagraj — Trst. Tako videmska gospoda po eni strani Gorici milostno privoščuje na predelski železnici črto iz Sv. Lucije preko Kobarida in Kreda, po drugi strani pa vodi po predelski železnici drugo črto preko Čedada in Zagraja, ki se izogne Gorici. To so težke reči! Za predelsko železnico se bori Gorica, Videm, odlične besede pa bodo najbrže izgovorjene iz benečanskih ust, in ako obveljajo te, ne bo imela Gorica nič od predelske železnice. Boj se bo bil seveda dalje, in sicer še silno dolgo časa.

— Razpust slovenskih kulturnih organizacij v Trstu. Iz Trsta je bilo večerj javljeno, da namerava tržaška prefektura razpustiti tudi nekatera slovenska kulturna in šolska društva. Poročilo je celo vedelo, da namerava vlada razpustiti politično društvo »Edinost«. Že večerj smo pristavili, da te vesti oficijelno še niso potrjene. Faktično so se v Trstu razširile gorenje vesti o razpustu. Pozneje se je izkazalo, da so vesti neresnične. Merodajnim in prizadetim faktorjem o razpustu ni ničesar znanega.

— Župan v Budanjah v Vipavski dolini je odstavljen in za dobo treh let ne more biti več izvoljen. Tako se glas uradna objava. Kaj pa je zagrešil župan v mali vipavski občini? Orožniško poročilo pravi, da se je župan vračal iz Vipave v spremstvu nabornikov, ki so nosili na klobuku barve jugoslovenske zastave z namenom iredentistične manifestacije. Resnica je, da naborniki niso imeli belomodrordečih trakov, ampak modra in rdeča barva v nakitu na klobuku je prepračala orožniško oblast o izrednostih manifestaciji. Pa tudi ako bi imeli naborniki belomodrordeče trakove, bi bili ti že znak slovenske zastave, do katere imajo polno pravico tudi juljski Jugoslovenci. S šikaniranjem in žaljenjem Slovencev se obnejanja varnost ne bo utrjevala, ampak le s vobodo in pravico!

— V Marjetno v Istri je napravil občinskega dolga 180.000 lir bivši komisar Padovan. V izredni občinski seji se je zahteval, da se ta dolg prizna. Večina se je upirala. Trajnik koperskega fašista pa je zahteval kratkoročno, da se sprejme predlog in ogrožen je dostavil, da naj občinski zastopniki ne delajo neumnosti. Nato je 11

obornikov podalo demisijo, ker ne morejo odobriti dolgov, o katerih ne vedo, v kak namen so bili narejeni. Tak dolg v mali občini in v tako kratkem času Padovanovega komisarstva! Kam gre občinski denar? Komisarji pomenijo za marsikako občino gospodarsko propast. Vlada mora vendar te uvideti in izročiti občinski upravi v dobre domače roke!

— Iz goriskega gospodarstva. Sadjarstvo je jako razširjena gospodarska panoga. Pred vojno je bilo sadnega pridelka (pečkasto in koščičasto sadje: orehi, mandlji, koltani, fige) v letu 1909. po uradni ugotovitvi 88.150 kvintalov za vrednost 4.457.800 lir. Drugo mesto je zavzemala sadjereja med prutimi pridelki. Sadjereja se razvija lepo po Vipavski dolini in po Brdih, pa tudi v Soški dolini in gorovju ob njej dobro prospera. Treba pa še povsodi mnogo poduka in racionalne pomoči, da bo sadjereja res plodnosna. Vojna je uničila mnogo dreve, treba drevnin in drugih pripomočkov, da se bo mogla sadjereja dvigniti in dati kmetovalcu dobre dohodke. — V bližini Lige nad Kanalom se je ustanovila zadruga mlekarja, ki je začela pred mesecem dni delovati. Menda je edina mlekarja na Kanalskem.

— Goriski tehnični zavod se prične graditi takoj, ko da občina na razpolago primeren stavbeni prostor. Tako je sledila na goriski pritisk kraljeva komisija v Vidmu.

— Avto zgorel na cesti. Med Opčinami in Sežano je zgorel tovorni avto pivovarne »Adria« v Senožedah. Začel je puščati pri motorju benzin, ki se je vnel, eksplodiral je rezervoar in tako je bil avto ves v plamenu. Ostalo je le železno ogrodje, kolesa in motor. Škode je 1500 lir.

— Italijanci se po istrskih cerkvah vedno bolj širijo. Kjer le morejo, nastavljajo med čistimi Jugoslovenci italijanskega duhovnika. Tako je tudi v Pomeru, kjer se duhovnik poslužuje edine italijanskega jezika, čeprav dobro ve, da ga ljudstvo ne razume. Prekral je iz cerkve tudi hrvatske pevce in osnoval nekak ženski pevski zbor, ki prepeva po italijansko pa tako strašno da tega petja ne prenese niko. Ljudje beže iz cerkve.

— Hlilne preiskave po Istri se vrše dalje. V Sv. Martinu pri Buzetu so v domačem društvu vse premetali. V Rukavcu, Maozigah in drugodi so preiskali številne kmečke hiše pa brez uspeha seveda. Skrajni čas je, da preneha italijanska vlada mučiti istrsko ljudstvo s preiskavami!

— Smrtina kosa. V Dravčevu v Istri je umrl Anton Čuš, znan borec iz za dobe narodnega preporoda v Istri. Naj pošva v miru!

Turistika in sport.

— Vsem planincem sporočamo, da z novim pravilnikom o voznih olajšavah ni ukinja polovična vožnja za planince v skupinah po 5 do 9 oseb. Tozadevno smo se že obrnili na pristojno mesto, da ne bodo imeli naši člani kakih neprilic med vožnjo, odnosi pri nabavi polovičnih vozovnic. Opažamo pa člane, da mora vodja izletnikov prinesiti seboj v pisarno izkaznice s sliko vseh oseb, ki žele potrdilo za polovično vožnjo.

— Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva izreka tem potom vsem sodelovalcem posebno pa narodnim damam, svojo najprilnejšo zahvalo za trud in požrtvovalnost o priliki njegove prireditve 5. januarja 1925. — Odbor SPD.

— Osrednji odbor SPD v Ljubljani naproša vse trgovce in obrtnike, ki so sodelovali pri planinskem plesu dne 5. januarja, da predložijo tekom 15 dni vse račune osrednjemu odboru v likvidacijo. Za slučaj, da računi ne bodo predloženi v gorenem roku, smatra osrednji odbor SPD, da mu je bilo dotično blago, odnosno delo podarjeno.

— SK »Slavija« redni letni občni zbor se vrši jutri 18. t. m. ob 10. uri popoldne v kavarni »Mali Slon« v Novem Udmatu. V slučaju nespletnosti se vrši isti pol ure kasneje, ki je sklepen ne opiraje se na število članov. Odbor.

— Vse člane Osrednjega odbora SPD v Ljubljani prosimo, da poravnajo takoj članarino. Onim, ki stanujejo izven Ljubljane, smo že razposlali potrebne tiskovine. Ljubljancem pa dostavi tačasna potrdila pobiralec članarine. Članarino priložimo pobirati v ponedeljek dne 19. januarja 1925. Članarina znaša za vse leto Din 25.—.

— Uprava »Planinskega Vestnika« v Ljubljani sporoča vsem naročnikom, da prejmejo položnice za poravnavo naročnine, ki stane celotno 40 Din za tuzemstvo in za inozemstvo 60 Din, v drugi številki P. V.

— Državni team proti Boegraskemu podsavazu. Prihodnje nedeljo igra naš državni team, ki nastopi proti Izri Italiji 1. februarja v Rimu z Boegraskim podsavazom. Moštvo državnega teama še ni definitivno, ker se neke izpremembe izvrše po jutrnji tekmi proti Grazu. Boegrad postavi sledeče moštvo: Nemeš, Ivković-Zivković, Načević-Mahček-Popović, Djurić-Jovanović, Luburić-Petković-Sekulić. Kot rezerve nastopijo Laki, Marjanović, Marinković. Večer in Rusinovič za slučaj, da pritegne savez neke igralce v državni team.

— Sport na ameriški univerzi je tako razvit, da je vsaka univerza veliko športno središče. Tennesylvanska univerza priobčuje poročilo o športnem delovanju lanskega leta. Dohodki so bili 578.328 dolarjev, stroški 376.584 dol. Na univerzi je bilo zastopanih 18 vrst športa.

— Visoka šola za telesno vzgojo v Nemčiji napreduje od leta do leta. Telovadba in športni učitelji se namerjajo po raznovrstnih društvih prelože v državo. Še premo je učitelj. Šola vživa v inozemstvu dobro ime zato pa pošilja v Nemčijo študijske misle razne države. Lani so bili v šoli odposlanci iz številnih dežel Evrope pa tudi iz Azije in Daljnega Vzhoda. Predavanja raznih profesorjev, zlasti zdravnikov, so prvovrstna.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.
Začetek ob 20. zvečer.
Sobota 17. jan.: Sumljiva oseba. Red D. Nedelja 18. jan.: ob 15. pop. Paglavca, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
ob 20. zvečer Veronika Deseniška. Izv. Ponedeljek 19. jan.: Zaprto.

OPERA.
Začetek ob pol 20. zvečer.
Sobota, 17. jan.: Rigoletto. Red C. Nedelja 18. jan.: ob 15. pop. Netopir, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ponedeljek 19. jan.: Zaprto.

— Sentiakobski gledališki oder. Sobota 17. Drobline iz Pavlihove zapuščine. Nedelja 18. Drobline iz Pavlihove zapuščine.

Dr. František Drtina.

Neizprosna smrt je ugrabila v četrtek ponoči moža, čigar ime je slovelo ne le v češkoslovaškem znanstvenem svetu, nego tudi daleč po inozemstvu. Smrt velikega filozofa in pedagoga Františka Drtine pomeni eno najtežjih izgub, kar jih je imela Češkoslovaška v zadnjih letih. Drtina je bil rojen 8. oktobra 1861 v Nevšinu pri Novem Kninu. Gimnazijo in vseučilišče je dovršil v Pragi. Nekaj časa je študiral na berlinski univerzi, na kar je 1. 1889. promoviral za doktorja filozofije. Na univerzi se je posvetil študiju klasične filologije, obenem pa je kazal že v zgodnji mladosti veliko zanimanje in nadarjenost za filozofijo. Že na gimnaziji se je naučil francoščine, italijanščine in poljščine ter prav pridno študiral literatu-

ro teh narodov. Po končanih vseučiliških študijah se je posvetil srednješolskemu profesorskemu poklicu.

Že leta 1890. je priobčil v »Filoloških listih« obsežno študijo »Klasifikacija duševnih pojavov v grški filozofiji«, ki je izšla pozneje tudi v posebni izdaji in vzbudila med znanstveniki splošno zanimanje. S tem delom si je pridobil stolicu na praški univerzi, kjer je bil imenovan leta 1893. za izrednega, leta 1903 pa za rednega profesorja filozofije in pedagogike. Njegova predhodnika sta bila G. Lindner in Otto Willmann. Književno delovanje, ki je je razvil Drtina v prvih letih svoje vseučiliške profesure, je brez dvoma poglavitje za se. Na prvi pogled se mora človek čuditi, da je zlasti pozitivistična filozofija, v kateri je ostal pokojni zvest Masaryku, razmeroma zelo malo vplivala na izbero snovi, ki jo je tako temeljito obdelal. Drtino so zanimali zlasti problemi šolske zgodovine in nove šolske uprave. Poleg njegovega največjega in najboljšega pedagoškega dela »Miselni razvoj evropskega ljudstva« in nekaterih manjših pravil in člankov, je posebno zanimivo njegovo delo »Ideali vzgoje«, napisano leta 1900. Drtina govori v tem delu, kako so se razvili vzgojni nazori 19. stoletja iz predhodne sinteze renesance in reformacije, iz prirodnih ved. Drugače pa so bili pri njem ti problemi splošne pedagogije vedno v ozadiju. — Vse njegovo književno delovanje je bilo samo priprava in podlaga za poznejše udejstvovanje na polju nove uprave češkoslovaških šol, ki je bila vedno glavni problem vsakega njegovega pedagoškega delovanja. Drtina je bil, vedno pristaš humanistične zveze in je kot tak

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. januarja 1925.

Beseda starega rodoljuba.

Prejeli smo tole pismo:

V Celju, 16. januarja.

Gospod urednik!

Odkar sem se jel zanimati za javno življenje, sem stal v naprednih vrstah in po svojih močeh sodeloval v borbi proti klerikalizmu. Pred vojno je bila ta borba silno težka, ker je klerikalizem med nami z vsemi sredstvi podpirala avstrijska vlada, ki se je pač zavedala, da bo njena politika med Slovenci uspevala samo dotlej, dokler bodo v slovenskem javnem življenju odločevali klerikali.

Vkljub velikim težkočam — naprednjaki smo se trajno morali boriti na dveh frontah, proti klerikalcem in proti vladi — je napredna stvar polagoma, a stalno napredovala, da smo lahko z zaupanjem zrl v bodočnost. Napredovali pa smo zato, ker so bile naše vrste strnjene in ker je med inteligenco na vsi črti vladala sloga in edinstvo.

Ko je prišel prevrat, ki je našel naprednjake kolikortoliko pripravljene, saj so mu edino oni utirali pot, smo se nadejali, da je prišel čas, ko se bo napredna stranka lahko uveljavila na vsi črti ter postala odločujoč činitelj v vsi naši politiki. V prvem času se je to tudi zdelo. Naprednjaki so vsi s svojim delom, s svojimi sposobnostmi in s svojo udanostjo veliki jugoslovenski ideji priborili najuglednejšo in najvažnejšo pozicijo v našem javnem življenju. Dajali so smer vsi naši domači politiki.

Pri tem bi bilo lahko tudi ostalo, ako bi se v usodnem trenutku ne pojavil v naprednih vrstah zlokobni razdor, ki je mahoma porušil vse postavljeno, izvajano pač samo vsled tega, ker so naprednjaki tvorili enotno strnjeno fronto.

Odpčili so se takozvani narodni delavci ter osnovali narodno socijalistično stranko, oddvojili so se napredni kmetje ter ustanovili takozvano Samostojno kmetijsko stranko. In nato so rastle iz tal kakor gobe po dežju najrazličnejše napredne frakcije. In čemu vse to? Zdi se mi, da smo si Slovenci, kakor v marsičem, tako tudi v tem pogledu vzeli za vzor Čeha. Ker so imeli Čehi svoje narodne socijaliste in svoje agrarce, smo mislili, da tudi mi ne moremo živeti brez narodno-socijalistične in brez agrarne stranke. Pri tem pa smo pozabili, da je nas Slovenec samo dober milijon, Čehov pa sedem milijonov, da imajo Čehi na sto in stotisoče narodno zavednih in visokonaobraznih delavcev in kmetov, pri nas pa je teh razmeroma neznatna peščica.

V napredni javnosti so torej zavladale prav nezdružne razmere, ki so marsikaterga rodoljuba napotile, da je stopil v ozadje, ožaloščen radi klete nesloge, ki se je pojavila v naprednem taboru. Med temi sem bil tudi jaz.

Sedaj zopet stopam iz pasivnosti. Uvidel sem namreč, da bi bila v današnjih težkih in usodnih časih pasivnost v naprednih vrstah največji zločin na napredni strani, na narodu in državi. Bije se odločilna bitka med dvema frontama.

Na eni strani je geslo: **Za enotno močno jugoslovensko državo in za kralja,** na drugi strani pa: **proti enotni državi in proti kralju, za razkroj in razpad Jugoslavije, za liliputansko, pod krivo palico stoječo slovensko republiko!**

Narodno in napredno mislečemu Slovincu, ki je leta 1917. z navdušenjem in z vsem prepričanjem glasoval za Jugoslavijo, izbira v tej borbi ne more biti težka.

Geslo za enotno močno jugoslovensko državo in za kralja si je zapisal na svoj prapor Narodni blok.

Dolžnost vsakega naprednega Slovence je, da glasuje za Narodni blok. Noben napredni Slovenec, ki mu je država, vladar in narod pri srcu, ne sme oddati svojega glasu drugi frakciji in naj jo vodi Peter ali Pavl! V napredni slogi, izraženi v Narodnem bloku, je moč, ki nam izvojuje sedem do osem naprednih poslancev! Zato se ne sme izgubiti noben, povdarjam, noben napredni glas!

Povejte to napredni javnosti in odprite ji oči!

Sprejmite izraze mojega osebitega spoštovanja.

Stari rodoljub.

To pismo uglednega patrijota je glasen opomin vsem v resnici naprednim ljudem, zato bi bil odveč vsak komentar.

verzi dr. Gjoka Nestrovič. Za letos se sliče v Beograd prvi kongres združenja pravnikov.

Nov stanovnijski zakon na vidiku. Ministrstvo socijalne politike je določilo komisijo, ki naj izdela načrt novega stanovnijskega zakona. Komisija prouči v prvi vrsti nedostatke starega zakona in razmere, ki jim mora novi zakon odgovarjati. Načrt bo izdelan v najkrajšem času, ker bo sprejetih v novi zakon z malimi izjemami večina določb starega stanovnijskega zakona. Komisija je začela poslovanje včeraj.

Jadransko vseučilišče. V četrtek je bilo otvorjeno v kraju Bari v južni Italiji na bregu napram južni Dalmaciji in Črnigori »jadransko« vseučilišče. Naučni minister Fedele je pri otvoritvi povdarjal, da je to vseučilišče most, ki ga Italija postavlja med oba jadranska bregova in da bodo prihajali z Balkana razni narodi v Bari, polni hrepenenja po latinski umetnosti in vedi, ko se otvori tudi filološka fakulteta, bo na tem vseučilišču središče za slovenske filološke študije.

IZPLAČILO AVSTRIJSKIH VOJNIH POSOJIL. Kakor izvezo s dobro posušenih klerikalnih virov, začne se prihodnje dni izplačevati avstrijsko vojno posojilo vsem tistim Slovincem, ki so posojilo podpisali na priporočilo škofov in duhovnikov. V ta namen se porabi milijonski rezervni fond vseh klerikalnih denarnih virov od gospodarskih podjetij, ljubljanski škof pravi, da to vrsto ob graščini, žentvitske zavode, Jugoslovensko tiskarno in knjižarno »Slovenec« in »Domoljub« vred. Vsa potrebna posojila daje uradno »Slovenec« v Ljubljani. Neprisrskano moramo priznati, da se število SLS res ne strahlo že tako velikih iztekov, samo, da bo stranka pri volitvah zmogala.

Pomanjkanje soli v Sloveniji. V Sloveniji se kaže že izza jeseni l. 1924 občutno pomanjkanje soli. Na intervencijo Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je monopolna uprava naročila skladišču v Senju, da takoj pošlje skladišču soli v Ljubljano potrebnega množino soli. V celnem je aviziranih 20 vagonov, od katerih dospe prva pošiljka (8 vagonov) že 20. t. m. v Ljubljano.

Iz finančne službe. Premeščen je iz Ljubljane v Kruševac komisar finančne kontrole Peter Držaj. Zenska moda in železniška služba. Prometni minister je izdal naredbo, po kateri imajo ženske v železniški službi nositi črne halje, ki segajo do 20 cm do tal ter ne dopuščajo nobenega decoletaja na telesu. »Slovenec«, namesto da bi s stališča, katerega je zastopal do sedaj glede »moralnosti« današnje ženske mode, to naredbo pozdravil, se je obratno prav hinavsko obregnil ob njo. Ne morda, ker bi se ne striljal z njo, marveč edino iz vzroka, ker je to napravila sedanja in ne njegova prejšnja vlada. Nam se zdi ta odredba prometnega ministra v bistvu umestna. Če mora biti moško osebje enotno oblečeno, uniformirano, ni uvideti razloga, zakaj bi bile ženske žokler so v službi, od tega predpisa izvezete, saj imajo iste pravice in iste dolžnosti. S stališča štedljivosti ni kritizirati, če oblečbo ženske take halje nad svojo navadno obleko, ker se na ta način ta obleka varuje pred prehitrnim obrabljenjem.

Iz demokratske stranke. V nedeljo 18. t. m. bodo v ljubljanski okolici javni shodi Narodnega bloka v sledečih krajih: Na Igju-Studenec ob pol 8. zjutraj v sokolski dvorani. V Tomšlju ob pol 11. uri v gostilni g. Skrabarja. V Želminjah ob pol 3. popoldne v gost. g. Kramarja. Na vseh teh treh shodih poročata g. grezki kandidat Fran Zebal in tajnik Ivo Berščak, Polhov gradec. Ob 8. zjutraj (lokal javljen takol po maši). Horjul na Turmškem dvorišču ob 11. popoldne. V slučaju slabega vremena v gostilni g. Čepona. Drenov grič. Ob 3. popoldne v gostilni g. Toni. Na teh treh shodih poročata namestnik srezkega kandidata g. živinozdravnika Ipavec in g. Fr. Malcen, profesor, Ljubljana. Za vse naše so-mišljenike je udeležba častna dolžnost, prijatelji in tudi nasprotniki so pa vladno vabljani.

Iz Zveze kulturnih društev. Vrše se sledeča predavanja ZKD po deželi. Danes zvečer ob 8 v Siski pri g. Štepicu. Predava g. profesor Josip Jeras o dobrovoljskem gibanju. V nedeljo 18. t. m. St. Vid nad Ljubljano, pred občnim zborom Sokola. Predava prof. Stanko Sila o svetovnem nazoru in verstvu. Birčna vas pri Novem mestu. Predava g. Simončič ob 2. popoldne o sadjarstvu, v gostilni g. Zupančiča. Ribnica. Predava ravnatelj g. Lovro Tepina o prvi pomoči živini v silu. Ura razvidna na plakatih. Srednja vas v Bohinju. Ob 11. predava g. Stojan Bajič o socijalizmu. Zagorje ob Savi. Ob 11. popoldne o pračloveku g. prof. Dolžan. Predpore nad Kranjem. Anton Likozar, nadučitelj v p. ob 3. popoldne, o gospodarskih vprašanjih. Dražgoše. Joso Čeh, drž. viš. živinozdravnik: »kako obvarujemo živino pred neugodami. Ura razvidna na plakatih. Vrhnika. Ob 3. popoldne v sokolski dvorani g. dr. Rudolf Kropivnik, profesor, o Frideriku II. in Veroniki Deseniški. Na vsa predavanja vladno vabimo vse zainteresirane.

Vsem onim, ki imajo red Karagorjeve zvezde. Ministrstvo vojne in mornarice so potrebni podatki o onih živečih vojnih obveznikih, ki so bili za asa svetovne vojne odlikovani s vojaškim redom Karagorjeve zvezde z meči (zlatim ali srebrnim). Imetelji tega odlikovanja, ki stanujejo v Ljubljani, se pozivajo, da se do konca meseca januarja 1925. s tozadevnim dekretom ali legitimacijo zglošijo v vojaškem uradu v Mostnem domu, kjer bodo vpisani

v seznam ki se pozneje vpošlje vojaški oblasti.

Elektrarna vavke papirnice na Fainah prične obratovati, kakor izvezo, tekom letošnjega poletja. Ker je kabel napeljan po svetu južne železnice in deloma po mestnem zemljišču notri do Dunajske ceste bodo dobivala lahko elektr. tok tudi razna podjetja v Ljubljani in okolici. Elektrarna je zgrajena na 4 turbine.

Tvoenica kmetijskih strojev, ki se sedaj nahaja v Ptuj, je kupila od ljubljanskega trgovca M. Jesiha zelo primeren objekt v Ljubljani (Spodnja Šiška) in se bo, kor doznavamo, že tekom januarja preselila smakaj z vsem obratom. Podjetje bo na Kranjskem prvo svoje vrste, je dobro opremljeno in je pričakovati, da se bo v očičel razmer čim najbolj razvijalo in prosperiralo. — Iz gospodarskih ozirav pozdravljamo to ustanovitev v srcu Slovenije.

Za ruske begunce. Glavna kontrola je dala zunanjemu ministrstvu 4.500.000 Din, kot prispevek za oskrbo ruskih beguncv v naši državi za mesec januar, februar in marec.

Kredit za železniško osebje. Ministrstvo saobračaja je odobrilo milijon dinarjev za izplačilo del. ki so jih izvršili železniški delavci v železniških tovarnah v Nišu tekom svetovne vojne. Nadale je ministrstvo odobrilo kredit 9.300.000 dinarjev za izplačilo kilometraže strojnemu in spredovnemu osebju. Kredit se izplačalo v najkrajšem času.

Zadnji teden. Zrebanje števil 11. književne tombole Jugoslovenske Matice, največje kulturne prireditve te vrste, se vrši neprekinjeno v soboto, dne 24. Dobitki: 150 amb, 120 tern, 80 kvatern, 50 činkvov in 5 tombol vsebujejo dela naših najboljših literarnih delavcev. Vsled tega opozarjamo cenj. občinstvo, da si v poslednjem tednu nabavi tombole, ki so za ceno 3 Din na prodaj v vseh ljubljanskih knjigarnah, pri vseh podružnicah Jugoslov. Matice, pri vseh šolskih vodstvih Slovenije in v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Pred škofijo 21.

Spomlad v Dalmaciji. Na dalmatinskem bregu je razvita spomlad in v Dubrovniku so že tučji, ki se kopajo v morju in grejejo na solncu. Nikdo se ne spominja take toplote v januarju.

Potresi v Dalmaciji. 15. tm. ponoči so se začeli močni potresi v severni Dalmaciji. Najmočnejši potres je bil ob 3.45 ponoči med Sinjo, Benkovci in Šibenikom. Potres so zazbeležili tudi aparati v Sarajevu. Škode potres doslej še ni napravil.

Pot iz Gruza v Južno Ameriko na francoskih brodovih stane po zadnjem izkazu okoli 8400 dinarjev.

Film o Dalmaciji. V praški »Uranija« predvajajo kulturni film, ki je posnet v naši Dalmaciji raz jadrnico. Listi hvalijo čudovito dalmatinsko sonce, naše pokrajine ter rimske in srednjeveške stariine.

Ameriške novice. Umrla sta v Clevelandu 45letni Mih. Kralj iz Luterjev pri Stični in 28letna Ana Kleindienst iz Horjula. — V rudniku je zasulo v Elyju Janeza Drobniča, doma iz Male vasi pri Grosuplju. Ko so ga odkopali, je bil že mrtav. — V Mihihaukeju je umrla 72letna Ana Sagadin, doma iz Sesterj pri Majšperku. — Utonili sta v Benverju 8-letna hčerka Antona Debelaka. Deklici sta se drsali, a se je led vdrl.

Velik požar v Dol Lendavi. Te dni je v Dol. Lendavi zgorela hiša z vsemi gospodarskimi poslopji posestniku Lud. Majzlu. Škoda se ceni na 600.000 Din, a zavarovan ni bil nič.

Morilec čevlarskega mojstra Mikla bo prepeljan v Maribor. Kakor smo že svo- ječasno javili, je tržaška policija prijela morilca mariborskega čevlarskega mojstra Mikla, mizarkega pomočnika Čiča. — V družbi z mizarjem Zlahtičem je Franc Čič umoril čevlarja Mikla, njegovo ženo in petletno hčerko Zlahtič se vedno tajni svojo krivdo. Preiskava je bila zelo otežkočena, otežkočena je tudi, ker je glavni pomožek Franc Čič pobegnil v inozemstvo. Franc Čič, ki je bil aretiran v Trstu, je po svoji domovinski pristojnosti italijanski državljan. Po kazenskem pravu pa nobena država ne izroča rada svojih državljanov tuji državi v kazensko preganjanja ali v obsodbo. — Uvedlo se je takoj po aretaciji Čiča v Trstu izročitveno postopanje med pristojnimi sodnimi oblastvi. Italijanske sodne oblasti so sklenile Čičevo izročitev z motivacij, da ni optiral »a italijansko državljanstvo in je pravzaprav rojen v Studencih pri Mariboru na ozemlju kraljevine SHS. — Tržaško sodišče je po našem konzulatu v Trstu obvestilo mariborsko sodišče, da se morilec Fran Čič izroča. V kratkem ga prepeljejo v Maribor. Proti obema uvedenima kazenskim preiskava je opravila na dan senzacionalne stvari, glede katerih v interesu preiskave še ni mogoče poročati. Zatrjujejo, da imata morilca Zlahtič in Čič na vesti deset umorov.

Nepošten občinski blagajnik. V občini Krnjaja pri Zomboru je občinski blagajnik Keller (Nemec) tekom let izvršil velike poneverbe. Poneverjevalca so imeli 3 tedne v preiskovalnem zaporu, sedaj pa so ga izpustili, ker je založil 150.000 Din kavcije.

Novi Jovo Čaruga. Že več let divja po slavonskih mestih opasna razbojniška tolpa. Bando vodi neki Jozo Gulin, ostali člani so sami Dalmatinci. Sedaj se je oblaistem posrečilo zajeti del te tolpe in jo odvzeti v osješke zapore, kjer jih bodo sodili. Tolpa je zakrivila velike zločine in bo proces proti tej tolpi nekaj proces proti Čarugi v drugi izdaji.

Dva viona na Dvoru. V noči 13. tm. je bilo vloženo na Dvoru v trgovino Fr. Možeta in v trgovino ondote kmetijske podružnice. Pri Možetu so odnesli vionici raznega blaga, sira, žganja, smokev itd. za 11.513 Din, iz druge trgovine pa so odnesli 2 para volnenih hlač, 1 diamant za rezanje stekla in nekaj gotovine.

Nevarna tat je 29 letni Jože Pakiž iz Nove vasi v logaškem okraju. V Vel.

Silvnici je pokradel gostilničarju A. Lundru razne obleke za 2750 Din ter ostal na zapitku dolžan 256 Din. V nadomestilo pa je pustil v gostilni nahrbtnik, v katerem so bili predmeti, ki jih je brezdomno kje drugod ukradel. Par dni poprej je ukradel Iv. Sežunu v Martinjaku 900 Din vredno kolo.

Pri glavobolu, omotičnosti, tesnobi v prstih, močnem utrujenju srca, sežite takoj po staropreizkušeni grenčici »Franz-Josef«. 9

Iz Ljubljane.

Ob grobu dr. Debeljaka. Pokojnikov prijatelji nam piše: Tako globoko kot vest o nenadni smrti dr. Janka Debeljaka me dolgo že ni potrl noben smrtni slučaj. Pač, »ne vemo ne ure, ne dneva«, ko poteka smrt na naša vrata. In tako je naglo odšel tudi on. Srečujemo se se seznanili z njim v uradu. Pozneje sva se često srečavala. Bil sem tu in tam z njim v družbi in takrat šele sem spoznal, kako pošten, iskren in dober človek je bil pokojnik. Spominjam se, ko mi je, govorec o današnjih, prenasiheno napetih političnih razmerah, razlagal, kako je načelno liberalec, vzlic pritiskom od desne ali leve strani. »Orjunaši«, »Sokolci« itd. pri njem so smeli svobodno nositi znake svojih društev. »Kadar bo država to all ono društvo ali ta ali oni znak prepovedala, zabranim te znake v uradu tudi jaz. Dokler pa so ta društva od države dovoljena, ima vsak član tudi pravico, da nosi društveni znak.« Če misli, da svojemu društvu s tem kaj koristi. Jaz za svojo osebo smatram to za študentovsko in mladeniško veselje, ako kdo nosi društven znak. Da bi mu to veselje kalil, ni ne prihaja na misel. Tudi glede političnega prepričanja puščam vsakomu svobodo, kar pa ne pomenja, da bi trpel politiko tudi v uradu. Mnenja sem, da poštura- ništvo ne sme in ne more biti kak strankarski instrument, če radi tega ne, ker pošta kot taka ni ničesar drugega kot prometni faktor v rokah države. Takih nozrov je bil pokojnik. Priznati je treba, da so bili ti nazori pravi. Koliko je blagi pokojnik storil dobrega, o tem bi vedli povedati oni, katerim je pomagal in katerim je bil zaščitnik. Poseben dobrotnik je bil številnim ruskim inteligentom, ki jim je po težkem trudu prekrbel kruh in streho. Področnosti o tem bi lahko povedali emigranti sami ali pa njih priprošnica ga dr. Jenkova. Zasluget, ki si jih je pokojnik pridobil v najkrajših časih naše zgodovine kot organizator poštne uprave, more pravilno oceniti samo pero kakšnega strokovnjaka. Pokojnik je bil na prvi pogled mrk in redkobeseden, pod trdo raskovo skorjo pa mu je bilo mehko zlato slovensko srce. Kdor ga je biže spoznal kot človeka, Slovana in rodoljuba, bo mu ohranil trajen prilazen spomin. Slava mu!

Brez razsvetljave sta kakor se pritežujejo, oba drevedra ob Cesti na Južno železnico. Razen prostora pred glavnim kolodvorom, ki ga razsvetljujeta dve močni obločnici, sta zdaj oba drevedra od Dunajske ceste do iztoka v Reslijevo cesto brez vsake plinove odn. električne svetilke, da si jih bilo treba na vsaki strani vsaj pet. Kaj si morajo misliti tuji, ko prihajajo z večernimi vlaki v Ljubljano in vidiijo, to temo ob glavni prometni cesti!

Kapljena zemljišča na ljubljanskem polju. Kakor čujemo, je poveljstvo topničarskega polka kupilo v bližini vojašnice potrebno zemljišče za zgradbo vojaškega objekta. Na ljubljanskem polju bo letos zgrajenih ob obeh straneh Dunajske ceste še udi par drugih privatnih poslopj v stanovanjske svrhe.

Mestno kopališče na ljubljani. Poročajo nam: Mestna občina je dala zgraditi pod županom dr. Peričem na ljubljani drago kopališče za poldrugi milijon kron, ki je že ob prvi narvali vodi pokazalo svoje kritične napake, ker je voda več delov lesenege mostiča odnesla. Zdj pa se je pri pregledovanju tudi dogladno, da so uporabili mesto trdega in trpežnega hrastovega lesa. Jelovino, t. j. mehak les, ki bo kar ga seže v vodo, čez leto dni segni in bo zato mestna občina morala vse segnite dele zopet z dragimi novimi nadomestiti. Tako lahko miselno in brezglavo so klerokomunisti sploh povsod pri občini gospodarili, zato ni čuda, da ima mestna občina danes nad 50 milijonov dolga.

Smrtina kosa. Umrla je v Ljubljani danes zjutraj po daljšem trpljenju gospa Ivana Gračner, roj. Osolč, vdova po prometnem kontrolorju Južne železnice. Pokojnica je bila narodnozavedna žena, prikljubena pri vseh, ki so jo poznali. Pogreb se vrši v ponedeljek popoldne iz Slomškove ulice na glavni kolodvor, od koder prepeljejo njene zemске ostanke v Kamnik. Blag ji spomin!

Gremilj trgovcev v Ljubljani opozarja vse svoje člane, da se vrši redni občni zbor gremija v ponedeljek dne 19. januarja 1925 ob 8. zvečer v veliki dvorani »Kazine« z običajnim dnevnim redom ter volitev novega odbora.

Reduta. — S. K. Primorje priredi v soboto 14. februarja v Narodnem domu svojo običajno reduto, na kar že sedaj opozarjamo cenj. občinstvo. — Vabila se razpošljejo tekom prihodnjih dni.

Medicinski ples se bo vršil dne 12. februarja v veliki dvorani »Uniona«.

Policijske ovadbe. Včeraj je policija napravila sledeče ovadbe: 5 oseb zaradi kajenja nočnega miru, Ribič Ivan radi pijanosti, 1 oseba radi nesposodnega vedenja, 4 gostilne radi prekrškov policijske ure, 6 ovadb radi cestno-police. reda, 2 osebi radi tatvine premoza na drž. železnici in 2 ovadbi radi zglaševalnih predpisov.

Zaradi vlačuganja je aretirala policija neko Marijo Nemec.

Razne tatvine v Ljubljani. Izpred trgovine M. Hribnikarja v Tavčarjevi ulici je bila ukradena bala 20 kosov belega blaga v vrednosti 8000 Din. — Juriju Kovaču je neko ukradel iz sobe v Cerkveni ulici zlato možko uru vredno 3000 Din. — V Janežičevi ulici št. 10 je neki berač vzel v predsobi črno možko suknjo, vredno 500 Din.

Polesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani. V nedeljo dne 11. t. m. se je vršil prvi ustanovni občni zbor v navzočnosti 82 sportnikov pri našem vrlem sporniku g. Kavčiču. V odbor so bili izvoljeni: Predsednik: Batjel, podpredsednik: Slamič, tajnik: Gregorčič, tajnikov namestnik: Stembal balaginski: Dolenc, blaginikov namestnik: Milavec, redniki: Orlin, Pertekelj, Lakovič, pregledniki računov: Likozar, Sirk, nadzorstvo: Ivančič, Besednik, Rozina, razsodišče: Fabjan, Parkeji, Goltes, Mozetič, Jamnik.

Iz Maribora.

Šumarsko in motociklistično društvo je pridobil inspektor gosp. Ant. Ružič; za šumarskega svetnika v Celju je imenovan g. Anton Travirka.

Casno darilo Matičarjev. Pevski zbor mariborske Glasbene Matice je poklonil povodom zadnjega, sijajno uspelega koncerta »Mrtvaški ženine« koncertnemu vodju g. Fr. Topiču krasen lorvorjev venec iz čistega srebra. Na listih venca so gravirana imena vseh sodelujočih pevci in pevcev. Gosp. patru Kolbu je bil podarjen mojstrsko izrezljan »Mrtvaški ženina«, katero delo je izvršil domači umetnik g. Sojč.

Izpremembe pri mariborski pošti. Premješeni so: Marija Verbič iz Cankove, Natalija Lingelj iz Ruš in Emilija Eiselt iz Soštanja — vse tri v Maribor k pošti 1. Anton Požeg iz Poljčan v Maribor k pošti 2, Franja Vertačnik od pošte Maribor 1 v Soštanj in Stefanija Schiffer od pošte Maribor 1 v Topolšiču.

Maribor ne dobi avtomatične telefonske central. Mnogo se je razpravljalo o razdelitvi avtomatičnih telefonskih central, ki jih je nabavila naša država na račun nemških reparacij. Gospodarski krogi so zahtevali, naj dobi eno tako centralo tudi Maribor, ki je važno gospodarsko središče in obsejna postojanka. Kakor znano, se je sedaj pri razdelitvi central Maribor prezl.

Predzren vlom v Račjem. V Šljanečvo trgovino v Račjem so neznani zločinci vlomili pri luninem svitu in odnesli razne blaga za 12.500 Din. Izpraznili so tudi blagajno. Posebno karakterizirala veliko predrznost dejstvo, da je v isti hiši orožniška stanica. Izropani trgovci je razpisal 1000 dinarjev nagrade tistemu, ki bi vedel za kakršnokoli sled za zločince.

Oprogne plošče ledu prinaša zadnje dneve Drava, kar priča, da je v severnih pokrajinah nastopilo južno vreme.

Znake velikega nazadnjaštva kaže obsejna župenja št. 113. Ako je verjeti klerikalni »Straži«, prihaja v to župnijo 250 »Slovenskih Gospodarijev in 20 »Slovencev«. Se ne bo neumnosti konec.

Tudi klerikalcem se gabi, ker tmejuje »Straža« g. prof. dr. Pivka »špionaz« zato, ker pod smrtno nevarnostjo pomagaj razbijati tiransko Avstrijo v dobi, ko so se klerikalni mazači doma solnčili v milosti trinoških Habsburžanov.

Avanture večnega kandidata

Separatističnoblokaški tisk od Zagreba do Beograda in Ljubljane je raznesel različne vesti o velikanskem teroru, ki ga izvajava Svezotar Pribečević med radikali, kakor tudi nad ostalimi skupinami na Hrvatskem. Najbolj smešna je vest o avanturi, ki jo je doživel drugače častiliv in ugleden zagrebški hotelir Milan Čanak, ki ima pa to manjijo, da hoče na vsak način postati narodni poslanec. Ta gospod Čanak, večni kandidat — kakor nekdanj Kunčič v Ljubljani — se je pridružil skupini bivšega ministra policije Nastasa Petroviča ter je sestavil kandidatsko listo za bjelovarsko križevačko županijo.

Sam osebno je 13. t. m. točno popoldne, ko so že končale uradne ure, nesel listo na sodišče. Delali so mu, da naj pride popoldne, čakati je moral. To je težko za hotelirja. S tovariši je odšel posnonskih korakov v neko gostilno. Rujno horvatsko vince le Čanaka tako navdušilo, da je prišel z navzočimi gosti politično debato. Bila je zelo živahna, ker gostje so bili nasprotnega mišljenja. Večni kandidat je izzyval izgrede in moral je intervenirati policija. Naravno, da so njega in tudi ostale bojevnike-nasprotnike odvedli na policijski komisariat, kjer je vse zaslišal službojuči policijski uradnik in sestavil točen protokol. Ko mu je gospod večni kandidat pojasnil, da mora vložiti na sodišču popoldne kandidatsko listo, je uradnik posel zelo požuril in kratkoma obso-dil kandidata na 50 dinarjev globe ter ga takoj izpustil. Gospod kandidat je nato pravočasno izročil sodišču svojo listo. Sodišče je vzeło listo na znanje ter jo je po zakonitih predpisih uradoma proučilo, če odgovarja vsem zakonitim formalnostim. Ker lista ni odgovarjala zakoniti obliki — je bila odklonjena. Sedaj se je junak, večni kandidat razčepiril in je dvignil po separatističnem tisku velikanski kraval, češ da vlada sama preganja zveste radikale in da oblasti izvršujejo od Pribečevića naročeni teror. Večni kandidat je celo poslal protestno brozjavko na Njega Veličanstvo kralja. Njegove pritožbe je obsobito z naslado pribolilo zagrebško, Stinnesovemu konzurnu pripadajoče časopisje.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za v vojni oslepele vojake Din 200, ki sta jih darovala g. Fran in Roza Krapež mesto cvetja na grob blagopokojnemu g. Marjanu Ravnharju; za šolsko družbo sv. Cirila in Metoda Din 50, katere je podaril g. Oton Pelan, mesto cvetja na krsto pokojne g. Frano Wolhinz; in za siromašno vdovo, mater treh neprekrljenih otrok Din 100, katere je daroval neimenovani.

Darila. Gf. Fran in Roza Krapež darujeta Din 200 za v vojni oslepele vojake mesto venca na grob blagopok. g. Marjanu Ravnharju.

Vsem darovalcem srčna hvala!

Gospodarstvo.

Jos. J. Kavčič:

Nujno gospodarsko vprašanje - revizija navedbe o prisilni poravnavi.

Nad 100.000.000.— Din so izgubili pridobitni krogi v zadnjih dveh letih pri prisilnih poravnavih in stečajih v naši državi! Upniki so dobili v obeh letih približno 48 odstotkov terjatev, ki so znašale okoli 225.000.000.— Din L. 1923. je bilo 48 prisilnih poravnav, lani okrog 479! Stečajev je bilo predlanih 11, lani pa 25. Stečaji so se torej podvojili, med tem ko so se prisilne poravnave pod desetorile! Tako govore zadnje statistike. Točni podatki za preteklo leto bodo skoro gotovo toliko še pogoršali. Koliko premoženja je šlo po nepotrebnem v nič! Večji del odpade na jugoslovenske pridobitnike in je seveda potemtakem jugoslovensko narodno gospodarstvo utrpelo velikansko škodo, ker se je narodno premoženje zmanjšalo za lepe milijonske vsote. Prizadeta je s tem država gospodarska moč, kajti močno in zdravo narodno gospodarstvo je njen pogoj.

Po nepotrebnem so šli v nič vsi oni milijoni, ker ni iskati vzroka za poravnave v neugodnih gospodarskih prilikah, ki so onemogočile plačilno sposobnost previdnega, realnega in vestnega pridobitnika, nego v nesposobnosti ali lahkomiselnosti odnosno v nepoštenosti in nesolidnosti pridobitnikov, spekulativov in goljufov. Način svobodnih in proste kupčije, upoštevan v vseh naših zakonih, ki pridejo pri kupčevalstvu v poštev, omogoča vsakomur, da kupčuje s tem ali onim ne glede na usposobljenost. Kajti v kupčiji je prosto tekmovalstvo: nesposoben izgine itak prej ali slej s kupčijskega površja. Izgine, toda z njim izgine tudi denar, njegov in njegovih upnikov! Posebno je taka stvar neprijetna, če izgine s površja kak denarni zavod s težko pridobljenimi novci vložnikov. Baš sedaj se najbolj kaže nepravilnost nazora povsem svobodne kupčije, sedaj ko smo v resnih in težkih časih ter je treba pri trgovini z znanjem in sposobnostjo pokazati obvladane položaja. Tudi trgovina ima pravo, da zahteva dokaz usposobljenosti, da tako odvrne nepotrebne izgube na narodnem premoženju, ki jih povzroča neznanje.

Po nepotrebnem je šlo v nič tudi mnogo onih milijonov, kjer pomanjkljivost zakona naravnost navaja nepoštenost in nesolidne elemente v trgovini k poslom, ki se ne strinjajo z načeli zdrave in poštene trgovine. V časih, ko zavzema pomanjkanje kupčijske morale vedno večji obseg in ko zadobivajo slabi vzgledi čimdalje več posnemačev, je treba, da poseže država s strogimi zakoni vmes. Le tako obvaruje temelje našega gospodarstva zdrave in neokružene, kakor tudi na drugi strani prepreči nezdrave pojave, ki nam vedno bolj škodujejo v inozemstvu, kjer tako pripravljamo še tiste malo ugleda, kar ga ima zasebna trgovina. Dokler bo zavzemala inozemska trgovina stališče, da je treba biti pri trgovini z nami posebno previden zaradi tega, ker ni upnik po naših zakonih dovolj zaščiten pred nepoštenimi trgovci, toliko časa ne

moremo računati na uspešno trgovske stike z inozemstvom.

Pa tudi doma bi bilo treba pokazati že enkrat brezobzirno in z železnim roko vsem onim, ki niso za pošteno delo, da po zakonu ne najdejo usmiljenja, ki ga niso vredni. Vsakdo, ki ni več sposoben za plačilo svojih dolgov, naj daje odgovor za to svoje lahkomiselnosti: stopanje s tujim denarjem! Strogi zakon in težke kazni bi marsikoga odvračale od lahkomiselnega kupčevanja, marsikdo bi se poravnal z 90 odstotki in ne bi skušal toliko časa vleči sram iz blata, da dá potem komaj še 20 do 40 odstotkov. Le strah pred težkimi kazenskimi posledicami more biti iztrebiti nezdravo kupčijsko moralo, ki se je epidemično razširila zadnje čase.

Med mnoga nujna gospodarska vprašanja, ki smo jih načeli poslednja leta, spada tudi revizija navedbe prisilne poravnave. Celo vrsto važnih vprašanj smo načeli. Privredni svet, izenačenje davkov, reorganizacija prometne, tarfina politika, carinski zakon, obrtni red, prisilne poravnave itd. Vsa ta vprašanja rešujemo že dolgo, a rešili nismo do danes ničesar! Kje pa je tudi kaj časa za gospodarsko delo naše zakonodajne skupščine, ko ne pridemo preko naše notranje politike.

Noveliranje navedbe o prisilni poravnavi že dolgo zanima gospodarske kroge. Ta mesec poteče leto dni, kar je stavil na konferenci jugoslov. pridobitnikov v Zagrebu Savez trgovca za Hrvatsku i Slavoniju v memorandumu med drugim tudi predlog o premeni navedbe o prisilni poravnavi. Od tedaj dalje glodajo na tej zadevi z neugnanostjo in neverjetno brezposelno vse zbornice in vsa mogoča združenja. V Skopju, na kongresu, so zadevi na predlog beogradske trgovačke komore priznali nujnost in je bila sprejeta zopet odnosna resolucija z nalogom, da se do 12. junija p. l. izdela in izroči vladi projekt novega zakona. Ta nujnost in predlog in dotična vlada, vse je šlo po vodi. Nato so sklenili stvar temeljito rešiti na kongresu trgovskih zbornic in izvoznikov združen v Beogradu meseca avgusta, češ do tja je časa dovolj za temeljito delo, osnutki pa itak ne more v odgodeno skupščino preje kot oktobra, in se dá revizija rešiti le zakonodajnim putem. Na tem kongresu avgusta meseca se seveda stvar ni rešila, nego je potem še celo nastalo neko nesporazumljenje med zbornicami, ker so predstavniki srbskih gospodarskih krogov za ukinitev tega zakona, češ da naj se vsakogar, ki ni solventen, pošteno enostavno v konkurz, a ostali so le za poostreitev in izboljšanje sedanje zakonite navedbe. Nekateri trgovske zbornice so izgovorile k obstoječi navedbi izpreminjavalne predloge ter se nam sedaj obeta zopet novo preračunavanje tega vprašanja, to pot na gospodarski konferenci v Sarajevu spomnili enkrat, marca ali maja!

V projektih trgovskih zbornic manjka predlog, da naj se vsaka prošnja za poravnavo odstopi takoj državnemu pravdnictvu, da se vrši kazensko postopanje po potrebi paralelno s poravnalnim postopanjem. Ta umesten nasvet so dala predsedstva nekaterih sodišč, vprašana po eni izmed zbornic za mnenje v zadevi prisilnih poravnav. V

ostalem so si izpreminjavalni predlogi predlogstavce precej podobni, ponuditi pa bi bilo treba, da je največje važnosti, da se dá upnikom čim največ pravic. Posebno pa je treba dati tudi upniku posamniku pravico vploga v vse zapiske tekom poravnalnega postopanja in pravico kontrole poravnalnega upravnika. Kajti praksa kaže, da se ponajvečkrat smatra baš poravnalni upravniki od te ali one strani, kot tudi sam, za nekakega zaščitnika insolventne. Baš tu pa mora biti dana prilika upniku, da eventualno lahko nadzoruje tudi poravnalnega upravnika. Ta pravica bi morala biti dana posamniku tudi v interesu manjšine, kajti § 26 p. daje sedaj to pravico upnikom le, če to zahtevati 2 tretjini upnikov. Mnenje nekaterih pravnikov, da so upniki že v sedanji navedbi ravno z omejenim § in pa s § 55 in 56 dovolj kriti ter da je potrebno le odločeno sodelovanje upnikov, ni pravo. Če bi nastopali upniki kot trdnjena enota z enotno voljo, potem bi že tudi sedanja navedba zadostovala. Ker pa so upniki tudi le ljudje in navedbo še celo taki, da vlečejo vsak na svojo plat, stvar pač ne gre tako lepo. Eden ali drugi izmed onih tehničnih upnikov, ki so v odločilnem trenutku glasovanja takorekoč jezik na tehničnu, se pušče poleg tega tudi mnogokrat kaj pogovoriti in glasujejo za poravnavo pač dostikrat le zato, ker vedo, da dobe oni sami na ta ali oni način že primerno odškodnino. Osebnosti momenti so pač najvažnejši in lastni interes gre preko čuta solidarnosti upnikov ter zato praktično omejena dva §§ ne prideta v prste.

Za enkrat, dokler ne dobimo novega zakona, bi bilo pač na mestu skušati doseči vsaj to, da se poravnalni sodnik v vsakem slučaju posluži svoje pravice po § 26 p. r. ter prideli poravnalnemu upniku poravnalni odbor več članov, čisto enostavno zato, da bi se različna dogovarjanja in barantanja za kulisami onemogočila odnosno otežkočila. Kajti v praksi doživljamo slučaje v zakonu nepredvidene in mnogokrat misli sodnik, da ima pred seboj v nesrečo zabredlega poštenjaka, ko mu stoji naproti prekan navihaneč, ki ne zasluži nikakega usmiljenja.

V ostalem pa si more želeli naša kupčija le enega: Dajte nam takoj, ko začne delati zakonodajna skupščina, nov zakon o prisilni poravnavi! Gospod minister trgovine in industrije kaže v svojem članku »Na radu za konsolidacijo!« v januarjski številki »Bankarstva« energično voljo, da konsolidira naše gospodarstvo. Želimo le, da se zavzame za nujno rešitev to omenjenega vprašanja. Dovolj naj bo zborovani, anket, predlogov in konferenc! Dajte kupčiji čimprej času in razmeram primeren zakon, ki jo bo ščitil pred lahkomiselnimi dolžniki! Časi so resni in bodo še težji, poravnave bodo še rastle in nesreč v kupčiji bo vedno več — toda tudi lumparij bo vedno več, če ne bo zadostne zakonske zaščite.

—g Akutni industrijski problemi. Pod gornjim naslovom izšla je v izdanju redakcije »Bankarstva« jedna aktualna publikacija, sa interesantnim sadržajem iz pera S. D. Alexandra, predsednika Zemaljskog Saveza Industrijalaca, Dra. Fr. Windischera, podpredsednika Centralne Industrijskih Korporacija, M. Axelrada, generalnog direktora Narodne Minske Industrije, ing. Jacquesa Reissa, generalnog direktora Zagrebačke Dioničke Tvornice Likera, ing. Emila Stokica, generalnog direktora »Split« industrije

portlandcimenta, ing. Vjekoslava Pilpela, generalnog direktora Osječke Ljevaonice Željeza i Tvornice strojeva, ing. Pavla Friema, generalnog direktora Dion. društva za Industriju Željeza, Zenica, Karla Noota, generalnog direktora Kranjske Industrijske Družbe, Milana Milica, generalnog direktora Eksportnog i Importnog Dion. Društva, Julija Vala, veleindustrijalca, Josipa Selaka, direktor šumskog koncerna Hrvatske Esk. Banke, ing. Josipa Ondera, direktora Zagrebačke Dioničke Tvornice Papira i drugih priznatih stručnjaka. Nakon ankete, koja je ovih dana održana u Ministarstvu Trgovine i Industrije, ova je publikacija od naročito interesa. — Cijena 50 dinara, narudžbe izvršuje Administracija »Bankarstva« u Zagrebu, Marovska ulica 30.

—g Anketa o druginji kruha. Cene kruha so poskočile v Beogradu v tekočem mesecu za 50 para pri kilogramu. To skakanje po mnenju gospodarskih krogov ni zadnje. Kruh se ugne tere se podražiti navzile porastu dinarja in razmeroma dobri letini. Peki so namreč prepričani, da lahko po svoji kalkulaciji o stroških zvišajo cene belega kruha na 8 Din in nekaj par, črna pa na 7 Din, ne da bi za to odgovarjali pred zakonom o pobijanju druginje. Zastopnik pekova je izjavil, da peki računajo s porastom dinarja z zvišanjem cen moka. Da ne gredo v izkorištanju dovoljenega zaslužka do skrajnosti, je kriva baže nepismenost nekaterih pekova. Sodišče, ki ima skrbeti za pobijanje druginje, je sklicalo anketo o podražitvi kruha. Anketa je ugotovila, da v nekaterih pekarnah teža kruha ne odgovarja predpisom. Peki so v nekaterih slučajih prodajali kruh, ki je bil za 20—40 gramov lažji, nego je predpisano. Oblasti so odredile tudi anketo, da pregleda mline in ugotovi njihove produkcijske stroške. Problem je zelo važen, ker je kruh glavna hrana srednjih in nižjih slojev. Vsaka podražitev kruha ima lahko za širše sloje težke posledice.

—g Cene avtomobilskih obročev so se v nemški avtomobilski industriji po poročilih iz Frankfurta povisale za 15%.

—g Švedska državna banka je zaključila svoje poslovno leto 1924. z dobičkom 17.905.568 kron. Rekordno leto je bilo 1922. z dobičkom 18 milijonov.

—g Material iz Nemčije. Tekom januarja prilpbe v pristanišče na Sušaku več parobrodov z železniškim materialom za našo kraljevino na račun reparacij. Material tvorijo večmota železne podloge, tračnice in traverze. Te dni je priplul na Sušak nemški parnik, ki je iz Hamburga in Avstrone pripeljal okoli 600 vagonov raznovrstnega železniškega materiala.

—g Produkcija olja na Grškem. Stevilo oljčnega drevja na Grškem se ceni na 50 milijonov. Do 155 milijonov kilogramov oliv se pridelava v dobrih letih, povprečno okoli 90 mil. Vlada podpira produkcijo. Sad oljčnega drevja služi tudi za ljudsko hrano.

—g Slabi uspehi lanske trgovine s slivami. Lani se je dovozilo v Brčkem samo 196 vagonov suhih sliv, kar je v primeru s prejšnjimi leti uprav neznatno. Tudi na srbskih tržiščih ni bil uspeh boljši. Se slahši izgledi se obetajo v letošnji sezoni, ker je bila lani letina za slive naravnost minimalna.

—g Lesna trgovina v Romuniji in Rusiji. V romunski lesni trgovini je nastala tolika kriza, da so mnoga podjetja morala ustaviti obratovanje. Se obupnejši finančni položaj ima ruska lesna industrija vsled pomanjkanja prometnih sredstev. Dolgovi lesnega trsta so dosegli v oktobru l. l. skoraj 16 milijonov rubljev.

—g Za razvoj šumske industrije so bile sprejete na konferenci v Beogradu resolucije, ki se tičejo cenenege kredita za šumsko industrijo, saobračajne politike, da se omogoči ugoden in hiter prevoz, da se uvede vse potrebne ureditve na postajah, znižajo tarife in glede carinskih in šumskotehničnih vprašanj se zahteva ukinitve izvozne carine na hrastove železniške pragove in olajša naj se nakupovanje šumskih kompleksov, rešiti se imajo tudi socialna vprašanja in zavarovanje delavcev.

—g Izložba vrba v Beogradu. Meseca marca priredi Srbsko poljoprivredno društvo v Beogradu prvo veliko izložbo vina in vinskih proizvodov. Na izložbi bodo vina iz vseh delov države. Srbsko poljoprivredno društvo vrlo napreduje in je ustanovilo lani okoli 100 novih podružnic.

—g Izvolitev novega predsednika Zagrebskega Zbora. Včeraj popoldne se je v Industrijski palači v Zagrebu vršila volitev novega predsednika Zagrebskega Zbora, kateri je prisostvovalo izredno veliko število gospodarskih in industrijskih interesentov Zagreba in okolice. Volitve je vodil podpredsednik Zbora prof. dr. Oton Frank. Po daljši razpravi je na predlog kandidacijskega odbora bil izvoljen za predsednika zagrebski veletrgovec Fraa Prevedan. Po izvolitvi je novi predsednik v kratkem govoru očrtal glavne smernice bodočega delovanja v prospek Zagrebskega Zbora. Povdarjal je, da bo polizkušal ohraniti dobre zveze Zbora i z državno oblastjo i z mestno občino, kar je gospodarski instituciji, kakršna je Zagrebski Zbor, nujno potrebno. Osebnostni član nobene politične stranke, vsled tega ni vezan ne na eno ne na drugo stran.

—g Prodaja avtomobilov (potniških in tovornih), karoserij, motocikljev, 10.000 kg železnih odpadkov in 145 železnih sodov za bencin se bo vršila dne 23. januarja t. l. pri Avtomokomandi 2. armijske oblasti v Sarajevu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniske zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g V verskozakladnih godovih »Belcor« se prodva potom pismene licitacije okroglo 9100 plm² mehkega lesa in 2700 plm² bukovevine. S kolkom 100 Din in 10 % vadijem opremljene ponudbe naj se pošljejo najkasneje do 27. januarja 1925 11. ure dopoldne kr. Direkciji šum v Ljubljani, Križanke, 145/a

Opokarniški stroji
in kompletne opreme za
kamenolomne stroje
Transportne in razkladalne naprave
za kamne in smetane maso
Zaradi, kripel, vilic za rudnike
(Förderhaspel)
in
Glinasti razreza in kovinskega litja
in
opreme za steklarstvo
**LUDWIG
HINTERSCHWEIGER & CO**
MASCHINENFABRIK EISENGIESEREI G.m.b.H.
LICHTENEGG bei WELS O.O.
Stev. 17.
Zastopnik za Slovenijo, Koroško in Jugoslavijo:
AUGUST LECHNER, GRAZ
Mühlgasse 48, I. Stock

Fr. Z.:

Odlična moč.

Gospod Peter Grah je znal pisati in je bil sodni kancelist. Pisal je jako previdno, kajti je previdnost majka modrosti. Naglica se ne druži s previdnostjo, zato gospod Peter Grah ni pisal naglo, nego pisal je počasi in previdno.

Prepisoval je.

Da bi mu kdo narekoval in da bi gospod Peter Grah pisal po narekovanju, je bilo izključeno, toda brez njegove krivde. Gospod Grah bi bil pisal, pisal bi bil na vsak način in ob najtežavnejših okoliščinah, le da bi bil v pisarni — nikdar se ni zgodilo, da bi bil gospod Peter Grah, ako je bil v pisarni, naravnost odrekel, da ne bo pisal. Ali nihče ni bil kos mu narekovanju, tisto je bilo, tisto! Nihče ni imel onega nezasišane spomina, da bi pričel stavke in da bi ob koncu stavka še vedel, kako ga je pričel, kajti vmes so minula cela razdobja, tako previdno je pisal gospod Peter Grah, in počasi. Nak, v narekovanju pisanje gospoda Petra Graha ni kazalo vprezati!

Za prepisavo pa je bil kakor izbran in določen po večni previdnosti. Vzel je papir, vzel je črnilo, vzel je pero in je pisal. In kadar je pisanje prekinil, peresa ni del za uho, kakor ga devljejo mlekozobni mladeniči, nego ga je dal lepo čedno počez v usta. In ko je prepisoval, ni prepisoval, nego je prav za prav slikal: črko za črko, besedo za besedo, vrsto za vrsto. Pod vrsto je imel položeno ravnilo, in čim je vrsto prepisal, je ravnilo previdno pomaknil

za vrsto nižje. Tako se je lahko zanašal, da ne bo ista vrsta prepisana dvakrat, in takisto, da se mu ne bo pripetilo, da bi katero vrsto preskočil.

Prepisoval je po svoji vesti in pri-segi, tuja mu je bila sleherna pristranost, ni se opiral ne na desno, ne na levo in bi bil prepisal tudi svojo lastno smrtno obsodbo enako previdno in temeljito, in se ne bi zavedal, kaj da piše.

Na svoj izredni dar pisanja pa ni bil gospod Peter Grah ponosen kar malo. Nego se je primerilo, da je v pozni noči ni uri pridigal skromnemu pisarju Čebeli, koliko večji bi bil pri vesoljnem narodu ugled te sodnije, če bi on bil za sodnega pristava, on, Peter Grah, in ne tisti mladi človek, za Pikca se piše; kakor se n. pr. on, Peter Grah podpisuje, s petimi kljukami na koncu imena in z dvema zanjikama naokoli, to da daleč presega podpis onega Pikca in še podpis samega gospoda okrajnega sodnika!

Tako je dejal in je ukazal še pol-litra, da sta ga pila s pisarjem Čebelo. — Le-ta ni bil stalna moč na tem okrajnem sodišču, čigar steber je bil gospod Peter Grah, le pomagal je bil poslan semkaj in je delal to, kar bi bil po pravici moral delati sam gospod Peter Grah, toda ni zmogel vsled omenjene svoje previdnosti v pisavi, vsled svojih prelestnih, toda zamudnih podpisov in vsled drugih svojih nič manj izrednih svojstev.

Seveda, vsi ljudje ne morejo biti enih misli. Pa se je tudi mnenje sodnega pristava gospoda Pikca o sposobnostih gospoda Petra Graha bistveno razločevalo od mnenja, ki ga je slednji sam gojil o sebi.

Gospod okrajni sodnik Kvokej je bil komaj prišel v pisarno, komaj si je bil poveznil domačo pleteno čepico na častiljivo plešo in se posvetil bananju svoje službene pipe, že se mu je prikregal v sobo gospod pristav Pikec: »Ta človek! Ta Grah!« in se je razburjal: »Včeraj sem mu dal odlok, da ga prepiše, zgoraj je bilo zabeleženo z rdečim barvnikom: »Takoj prepisati!« Jako nujno!« Ta tepec je res prepisal odlok, pa je prepisal tudi rdeči opomin, ki je bil namenjen samo njemu! Kompletan idijot!

Gospod okrajni sodnik je bil že izven let, da bi se razburjal, samo: »Ha!« je dejal in je bilo opravljeno. Pa pomislil je in je dostavil: »Veste, kaj je storil Grah? Na okrožnem sodišču je razpisano mesto kancelista, pa se tudi poganja za to mesto! Ha! Na okrožno sodišče! Kamor je prav dobro popisanih moči ne jemljijo, ampak se ozirajo le na najodličnejše! Pa prosi tjakaj! Ha!«

Gospod pristav je bil ogorčen: »To — to — to ni več neumnost, to je že nesramnost!«

Gospod okrajni sodnik je skomignil. »Ha! Kaj hočem! Predložil bom prošnjo! Prosi lahko vsak!«

Pa je rohnol gospod pristav: »Seveda jo boste predložili! Predložili jo boste s primernim popisom in priporočilom, da njegova nesposobnost visoko nadkriljuje povprečno mero, njegova neuporabnost pa da je naravnost sijajna!« Potem je gospod pristav zopet drevel nazaj v svojo pisarno.

Gospod okrajnemu sodniku je bilo nebo blagoslovilo zakon z osmimi otroci, nobeden ni bil posebno nadarjen,

pa je že sedaj skrbelo očeta, Bog ve, kje in kako si bodo še morali po svetu služiti kruha. Premišljaj je Petra Graha in njegovo prošnjo in se mu je Peter Grah smilil: škodovati mu ne bi maral. Pa se mu je nenadno zasvetilo in je bil jako vesel — tako-le bo prošnjo priporočil: »Prosilec je primerno sposoben in za zaproseno mesto primerno uporaben.« »Primerno« je imenitna beseda: razžaljena ni, graja ne tiči v njej nikakšna, vzeli ga pa s takšno oceno vendar ne bodo, ha!

Ali v knjigi usode je bilo zapisano drugače in je drugo jutro gospod pristav zopet prišel nad gospoda okrajnega sodnika — nak, kako so ljudje brezobzirni, človek si še pipe ne more nabasati v miru! — in zahteval, da mora Peter Grah odloč. Drugače da gre on. Danes da je prišel pol ure prepozno v urad — zakaj? Ker da ga je organist naprosil, da mu je gonil mhe! In mu je dehtelo iz ust kakor iz dveh sodov!

Gospod okrajni sodnik je izjavil: »Ha!« Pomislil je in rekel, da kancelistove prošnje še ni odposlal ... Morebiti bi ga vendar vzeli na okrožno sodišče, če bi se malo bolje popisalo ...

»Popišite ga iz Picek!« je ščeval razburjeni gospod Pikec. »Tako ga popišite, da prekaša vse, kar se je dosedaj videlo in čulo! Da spada med naravna čudesa in da je greh, če ga ne vzemo!« Odgovoril je gospod okrajni sodnik: »Ha!« in da bi videl ... Pred devetimi leti da so imeli resnično izbornega kancelista tukaj na tem sodišču, ki je bil potem res premeščen na okrožno sodišče, ta je bil sijajno popisav. Koncept tega popisa je bil registriran, pa bi se lahko kar prepisal za Petra Graha ...

Tako se je po čudnem naključju vseh okolištnosti zgodilo, da je stalo v poročilu na predsedništvo okrožnega sodišča, da se prosilec Peter Grah najtopleje priporoča, ker se odlikuje po izredni sposobnosti v svojem področju, a je tudi v obsehu jako širokega obzorja, in je le želeli, da pride na mesto, primer-no njegovi delavini sili.

Poročilo je šlo svojo pot in je razčunal gospod okrajni sodnik: »Ha! Če ga vzmemo, Petra Graha, slabšega nam ne morejo dati, vsak bo vsaj trikrat boljši.«

Čakali so štirinaest dni, tri tedne, mesec, slednjič je prišlo od predsedništva okrajnega sodišča rešenje. Gospod okrajni sodnik je lastnoročno odstrigal rob kuverte, vzel rešenje, ga razprostrl in bral:

»Okrajnemu sodišču, v roke gospoda predstojnika!

Z zadoščenjem sem čital poročilo, da se je kancelist Grah v toliki meri poboljšal, da je sedaj ne le prav dobra, nego naravnost odlična moč!«

S tem pričetkom je bil gospod okrajni sodnik jako zadovoljen. Ne pa v enaki meri s tem, kar je sledilo: »Prostega mesta mi nismo mogli podeliti, izborna njegova delavna sila tedaj ostane ohranjena ondotnemu sodišču. Spriči tako izpremenjenih razmer pa tudi pisar Čebela očitno ni več potreben okrajnemu sodišču. Zato naročam, da ga takoj razrešite ondotnega službovanja in ga pošljete zopet semkaj!«

Gospod okrajni sodnik se ni razburil, razburiti se ni znal. Toda se je spomnil gospoda pristava in je dejal: »Ha! Ta se bo razburil! In je uganil!

To in ono.

Astronomične beležke.

Kakor smo že poročali, stoji leto 1925. v znamenju planete Marsa, ki se pojavlja vsak večer nad obzorjem. S prostim očesom bo viden Mars do avgusta. V septembru ga brez daljnogledov ne bomo več videli. Šele v oktobru se zopet pojavi pred jutranjo zarjo njegov blede disk. Venero lahko opazujemo v januarju samo zgodaj zjutraj, a v drugem polletju bo blestela na nebu v večernem mraku. Saturn je s svojimi obroči nad obzorjem vsi noči. Šele v oktobru ga prebivalstvo Evrope ne bo več videlo. Jupitra lahko opazujemo do konca marca ob zgodnjih jutranjih urah. V aprilu in maju bo krasil nebo do polnoči, pozneje pa vsi noči. Zadnje mesece letošnjega leta bo viden samo še zvečer.

Tekom prihodnjih mesecev sreča naša zemlja na svojem potu skozi vesolje devet kometov. Ti dogodki v svetovnem prostoru pa po mnenju astronomov ne bodo tako zanimivi, kakor je bil pred leti pojav Halleyevega kometa. Letos gre samo za neznatne, majhne in s prostim očesom nevidne komete, ki se v gotovem času na svoji poti okrog sonca vedno iznova približajo naši zemlji. Imena so dobili ti kometi po astronomih, ki so jih odkrili. Njihova pot deloma še ni točno izračunana. Letos se astronomi morebiti seznanijo z njimi natančneje. Pojav teh naznatnih nebesnih teles se v nobenem slučaju ne da primerjati z velikimi kosmičnimi dogodki leta 1858. 1882 in 1910. Takrat so se pojavila na nebesnem velika sozvezja — kometi z dolgi repi, ki so vznemirjali ne le nepoučeno ljudstvo, nego tudi učene astronome, ki so bili prepričani, da obetajo te nebesne prikazni naši zemlji usodne case.

Letošnje leto je petindvajseto v 20. stoletju. Ta trditve se zdijo na videz tako enostavna, kakor vsaka matematična istina, ali navzlic temu so se znanstveniki l. 1910. prepričali, da-li naj se prične novo stoletje s 1. januarjem 1900 ali pa s 1. januarjem 1911. Če bi bilo zmagalo stališče onih učenjakov, ki so zahtevali, da se naj šteje 20. stoletje od leta 1900, bi bilo tekoče leto šestindvajseto v tem stoletju. Spor je bil zelo živahen in udeležili so se ga znameniti astronomi, kakor Flammarion, Milne-Edwards in Rainer. S težavo so prepričali svoje nasprotnike, da se začenja dvajseto stoletje z letom 1901.

Morileo Lederer.

Budimpešta in ž njo vsa druga evropska mesta, kjer ljudje radi čitajo o umorin, kanibalstvu in drugih silnih žalostnih pojavi povojne dobe, ima novo senzacijo. Orožniškega nadporočnika Ledererja in njegovo ženo so zaprli radi umora mesarja Koudelke, čigar truplo so našli strašno razmesarjeno in razsekano v parku mestnega ribnika v Budimpešti. Sum je padel takoj na zakonca Lederer. Pred preiskovalnim sodnikom je Marija Lederer, rojena Schwarzova, izjavila, da sta Koudelka najprej uspavala. Mož je pomisljal, ker ni imel nobenih uspavalnih sredstev. Rekla mu je, naj se zaneša nanjo, češ da opravi vse sama. Mož je odšel v kuhinjo, ona pa k mesarju. Sedla je k njemu ter se mu začela priljubiti; božala ga je po glavi in mu je obetala blažene trenutke v svojem naročju. To koketiranje je trajalo tako dolgo, da je Koudelka slednjič zadremal. Nato je vstala in poklicala svojega moža, ki je spečega mesarja ubil, dočim je odšla sama v kuhinjo. Truplo je lahko čisto mirno gledala, ker pravi, da je pobožna katoličanka. Čudi se samo temu, kako je mogla pomagati, ko je mož truplo razsekal. Meni, da je morala biti v tistem hipu nekoliko prikrknjena. Sodniku je izjavila, da izvrši pri al slej samomor. To je vse, kar je vedela povedati.

Taka je kratka karakteristika 28 letne ženske naših dni. Inozemski listi poročajo, da je rojena Stajerka. Mica je bila v dekliških letih malo opridno dekle. Na poti iz domovine v Budimpešto se je potepala nekaj časa v Bratislavi po raznih kavarnah in nočnih beznicah. Včasih si kraljeviske madžarski orožniški častniki niso izbirali svojih zakonskih žena iz takih krogov. Ali tudi Madžarski se ni mogla dolgo protiviti de-

mokratizmu duhu. Nadporočniku Ledererju je bilo dovoljeno, da se čeni brez kavčice in brez izpričevala o vedenju njegove bodoče žene. To je bil pa tudi čini slučaj, da je madžarska demokracija nekoliko popustila. Mesar Koudelka se je moral v oni usodni noči o tem prepričati. Budimpeštanska policija je ugotovila, da sta ta dva nečloveška zakonca ubila Koudelko z nožem. Na stanovanju so našli skrite koščke človeškega mesa in kosti. Oblasti domnevali, da ima Lederer na vesti še druge zločine. Vse kaže, da se je pojavil po zloglasnem Haarmannu in Denki novi kanibal Nadporočnikova gospa se hvali, da je članica najboljše madžarskega športnega kluba MAC. Tu je baje igrala z uglednimi gospodi dan za dnem tennis. Izdala je tudi imena teh prijateljev. To je bilo poletje. Jeseni se je gospa nekoliko unesla. Ni mogla več utajiti, da je dobil njen in možev žep luknjak. Zakoncem je začelo primanjkevati denarja. Romantična doba za terorista Ledererja je bila končana. Od svoje skromne plače ni mogel več tako razkošno živeti in žena je bila prisiljena sedeti doma za ročnim delom. Svoje izdelke je prodajala, izkupiček je šel za gospodinjstvo in tako ni bilo treba nositi obleke in dragocenosti v zastavljanje. Tik pred božičem je gospa zopet oživel. Naenkrat je imela polne žepce denarja in zopet je bila stalna odemalka delikatnih trgovin in slaščičarn. Koketirala je s prodajalcem slaščic in mu pravila, da se je njen položaj obrnil na bolje, ker je podedovala večjo svoto denarja. Trgovcu je predlagala, naj kupi v kompaniji z njo večje poseste. Pri tem mu je gledala s svojimi pohlepni očmi naravnost v obraz in ga vabila k sebi na dom, da se o tej stvari pogovorita. Sedaj bi ležal brez glave in razsekan na dvajset kosčkov na mizi, pripoveduje dotični trgovec vseh prestrašen novinarju, ki je prišel, da se informira o nadporočnikovi ženi.

Mesar Koudelka pa leži razmesarjen in brez glave v mrtvašnici. Glave še niso našli, ostale dele telesa so več ali manj zbrali. Vseučilski profesor Minich pravi, da je morala biti zločinceva roka, ki je razrezala truplo umorjenega mesarja, temeljito izvežbana v tem poslu. Morilec je moral čisto opazovati, kako opravlja mesarji svoj posel. Zakonca Lederer sta izvršila zločin z neverjetno brutalnostjo. Z umorjenega mesarja sta potegnili kožo, razsekala truplo s sekuro in potegnili iz njega rebra. Vrat je bil prerezan pri grlu. Koža na trebuhu je bila odrta. Zdravniška komisija na čelu s prof. Minichom je našla na stanovanju teh zverih v človeški podobi ponvo brez mesa, dve lopatici, tri večje kose mesa, spodnji del telesa brez kože, srce, levi del pljuč, sapnik, želodec in čreva. V želodcu so našli samo nekaj ostankov kumare in pomaranče. Brr.....

Vsa afera z nadporočnikom Ledererjem je precej nejasna. Na Madžarskem imajo posebno vojaško sodstvo in vojska predstavlja tam še danes državo v državi. Sodniki se ne zmenijo za javno mnenje in so poslali policiji samo kratko službeno obvestilo, da je nadporočnik Lederer priznal svoj zločin. Od kar se je vršil uradni ogled njegovega stanovanja in kraja, kjer so našli razmesarjeno truplo, hodi Lederer v civilni obleki. Že na prvi pogled se vidi, da je to brutalen zločinski tip. Lederer je bil tipični častnik nove madžarske narodne vojske in čuditi se moramo, kako je bil po mirovni pogodbi aktiviran, dočim je izpuščeno službo več tisoč častnikov z akademsko naobrazbo. Lederer je sin nekoga bratislavskega krojača in govori zelo slabo madžarsko. Služil je tudi v madžarski rdeči armadi, pozneje pa je utajil svoje boljševške nazore in je začel kot Horthyjev častnik na romunski meji z vsvo odločnostjo preganjati sumljive elemente. V glase-rokavicah je lastnorodno obesil več sumljivih boljševikov. Upajmo, da ga sedaj obesi kak madžarski krvnik brez glave-rokavice.

Policija v Budimpešti je ugotovila, da je dobival Lederer od vojaških dobaviteljev mastne napitnice. Vsa razkošna oprema njegovega stanovanja je bila ukradena. Na policiji se je zglašil veleposelnik iz okolice Soprona, grof Bathany, ki je povedal, da je stanoval Lederer z ženo za časa ne-

mirov na Gradiščanskem v dveh grajskih domov, od koder je vozil z avtomobilom domov perilo, dragocene slike in druge predmete, ker lastnikov ta čas ni bilo doma. Sum, da sta zakonca Lederer pred tremi leti arhitekta Borosca umorila, čigar truplo so našli v Donavi, se zdaj potrjuje. Borosc je bil ravnatelj Gelbove tovarne za pohištvo in je imel poslovne zveze z zakoncem Lederer. Preiskava je dalje dognala, da je bil Lederer kot provizor častnik večkrat na klavnic, kjer je opazoval, kako koljejo živino. Trditve zdravniškega izveščena, da je bilo Koudelkovo truplo zelo spretno razsekano, je s tem pojasnjen. Lederer se je naučil v klavnic, kako je treba ravhati s sekuro.

Zanimivo je, da je začela policija sumničati ta dva čedna zakonca, da imata na vesti še druge zločine. Pred podrugim letom so namreč našli v lazymany-oškem jeziku truplo brez glave, rok in nog. Policija pripisuje tudi to kanibalstvo zakoncem Lederer. Neka ženska po imenu Nagy je namreč priznala, da je dobila pred pol drugim letom od Mici Lederer kos »svinske-skega« mesa. Meso se ji je zdelo zelo suho in živo in zato ga ni hotela jesti. Že tedaj se mi je zdelo, pravi ta ženska, da sem dobila od nje človeško meso. Danes sem o tem trdno prepričana. Bratislavská policija je mobilizirala ves svoj aparat, da odkrije nove zločine, ki jih je baje izvršila zverinska nadporočnikova žena v mestu. Oblasti so prepričane, da v kratkem presenetijo javnost z novimi senzacijami.

Krasne svilene podloge

za damske košume in plašče po zelo ugodni ceni imamo v zalogi trdnaka

Drago Schwab, Ljubljana. 66 T

Največji cderuh svetovne zgodovine.

V Berlinu so izbruhnili finančni škandali, v katere je zapleteno visoko prusko uradništvo raznih državnih denarnih zavodov. Ko je namreč minula doba masnih prckupčevalskih dobičkov in inflacionistične spekulacije, so se vojni dobičkarji vrheli na podkupovanje visokih uradnikov državnih denarnih zavodov, od katerih so si izposojali velikanske svote ob nezadostnih križjih in s katerimi so nato spekulirali po svoje dajle. Tako se je dogodilo, da so neki vojni bogataši, daji je ves svet tarnal, kakor pri nas o pomanjkanju gotovine in denarja, vsak dan raznolagali z ogromnimi denarnimi sredstvi. Finančni in bančni krogi so se izpraševali, odkod tem dobičkarjem toliki denar in gotovina. Sedaj so rešili uganjko. Ti vojni dobičkarji so podkupovali visoke državne uradnike in dobivali proti podkupnini ogromne državne malobresne kredite. Državni uradniki so se dali podkupiti, nekateri so po prvih posrečenih »transakcijah« zapustili državno službo in sprejeli masna mesta v pravnih in ravnateljskih svetih pri podjetjih navedenih bogatašev. Drugi so vztrajali v državnih službah in so naprej lepo udinjali spekulantom. Ko so se zavodi temeljito revidirali, so ugotovili pomanjkljivost in zlorabo. Uradniki so dajali kredite proti slabim obvezam in hipotekam. Akcije, ki so se založile, so splahnele v nič in država je ostala z dolgim nosom ter s skoro stotomilijonsko škodo v zlatih markah. To je v bistvu takozvani Barmatov in Kistkerjev finančni škandal, o katerem govorijo vse Berline. V Berlinu pa stanjuje še nek tretji bogataš, ki ga smatralo celo za najbogatejšega moža sodobne Nemčije. Mož, ki se imenuje Jakov Mihael, je bil leta 1918. še navaden vajenec, danes pa razpolaga z bolešlovim premoženjem. Ko so izbruhnile gori navedene sfere, ki so težko obremenjevale pruske uradnike, ker so se dali podkupiti in ker so dovoljevali državne kredite proti slabim jamstvom in kavcijam, jo je iz Nemčije popihnil tudi Mihael ter odšel v Švicarske gore od koder čaka na potek in razvoj berlinskih finančnih škandalov. Mož je deloval nekako drugače. Jamstva, ki jih je dajal državnim denarnim zavodom, so sicer dobra in dovoljna, toda mož je v splošni krizi in pomanjkanju denarja poso-

jeval od države dobljeni denar z neverjetno visokimi obrestmi, tako da ga sedaj lahko imenujemo največjega oderuha kar jih pozna zvetovna zgodovina. Za denarna posojila je zahteval po 10% in še več odstotkov na dan. Oseba, kateri je posodil milijon zlatih mark za 14 dni, mu je morala vrniti na obrestih celih 400.000 zlatih mark! Sodišče pa je celo v nekem slučaju ugotovilo, da je zahteval nič manj kot 9600%. Po seksualnih škandalih v Hannoveru sedaj finančni škandal in korupcija državnega uradništva! Lepa je ta sodobna Nemčija!

„Proletarsko“ sodstvo.

Rusija je pod komunistično vlado dežela neverjetnih reči. Bolševiki so postavili na glavo vse družabno življenje in tako niso priznali s svojimi novotarijami niti sodstva. Sovjetska sodišča se ne ravna po stanovskem in socialnem položaju obtoženca. Visoki pravniški funkcionar Galkin je izjavil, da pisani zakoni niso več za sodnika alfa in omega. Večina sovjetskih sodnikov je usvojila direktive, ki jih je dobila od vlade, da mora vedno vpoštevati stanovsko pripadnost in družabni položaj obtoženca. Galkin je omenil več slučajev, ki jasno karakterizirajo sodstvo v Rusiji.

Tako je neki vojak ubil na straži iz lastnega naxiba mlado deklico. Sodišče mu je znižalo običajno kazen za tako kaznjivo dejanje na eno petino, ker je ubijalec po poklicu delavec. Neki drugi razgrajal je bil obsojen trikrat radi izgrediv. Slednjič se je zagovarjal pred sodiščem radi uboja iz maščevanja. Tudi njemu je sodišče znižalo kazen do minimalne mere, ker je proletarske krvi. Nič ni pomagalo, da so delavci sami zahtevali, naj jih oblasti rešijo tega izrodka. Neka stara igralka državnih gledališč je dobila dovoljenje, da sme v svojem stanovanju počevati dramsko umetnost. Ali svojo edino sobo je morala deliti z nekim delavcem. Delavca je motila dramska sola stare igralke in zato se je pritožila na sodišče. Dasi bi mu moglo sodišče enostavno nakazati drugo stanovanje, je vendar deložiralor igralko, češ da je njen stanovanec proletarske krvi. Še bolj zanimiv je sledeči slučaj. Neki sovjetski državljani je kupil material za čevlje ter naprosil znano učiteljico, naj mu priporoči dobrega čevljarja. Z združenimi močmi sta ga našla Čevljari je vzdel material, prodal vse skupaj, izkupiček pa pognal po grlu. Pred sodiščem je izjavil, da nima sredstev in torej ne more povrniti škode, ker je zaplil vse, kar je imel. Sodišče je z ozirom na njegovo proletarsko sklenilo, da mora povrniti škodo učiteljica, ker je dotičnemu znanco priporočala pijanca, sama pa ni proletarka.

Bacili bacilov.

„New York Herald“ poroča o senzacijski izjavi prof. bakterijologije na univerzi v Minnesoti Roberta S. Greena. Leta 1914. je namreč Dr. Herell s pomočjo ultramikroskopskih preiskav ugotovil, da obstaja poleg bacilov še posebni paraziti bacilov. To se mu je posrečilo dokazati pri bacili trbušne tifusa. Prof. Green je našel v bacilih v tej smeri ter je govil izolirane parazite bacilov tifusa, difterije, pljučnice in še drugih infekcijskih bolezni. S tem je odkril najmanjša živa bitja, ki dosegajo samo tisoč delitvenega bacila. Profesor Green imenuje parazite bacilov ultramikrobe. Ti ultramikrobi so smrtni sovražniki bacilov. Kapljica seruma, ki obstoja iz takih ultramikrobov, ubije tudi najmočnejše bacile. Do milijonkrat razredčena raztopina takega seruma je dovolj močna da ubije bacila difterije. Profesor Green je pet let študiral nova bitja ter je sedaj svoje preiskave predal javnosti. Ti ultramikrobi zahtrejo po mnenju prof. Greena vse bacile razven Kachovega bacila, to je bacil tuberkuloze. Mala bitja ne škodijo človeškemu telesu. Na ta način se je končno odkrilo slošno uspešno sredstvo proti vsem infekcijskim boleznim. S tem bo šele omogočena resnična imunizacija človeštva proti večini smrtnih bolezni. Epidemije se lahko v bodoče zahtrejo v kati. Profesor Green sporoča, da je svoj serum preizkusil samo na živalih. V laboratoriju so okužili zajčke s kolero. Polovico so cepili z novim serumom. Ta polovica je ostala živa, ostala pa je poginila. Profesor Green misli, da stojimo na začetku velike iznajdbe, ki bo dolgotrajno osvobodila človeštvo od infekcijskih bolezni.

O. S. Marden:

Veruj v sebe.

Prevedel dr. S. S.

Ako se hočeš izpopolniti v kaki določeni smeri, predstavlja si določeno lastnost tako živo in tako dolgo, kakor je le mogoče in misli vedno na popolnoma določen ideal. Teja ima stalno v svojih mislih, dokler ne zapazi, da se mu približuje in da se polagoma uresničuje. Tako nasopi naposled mesto slabega, nepopolnega moža, kakoršnega so te napravile tvoje napake, tvoji grehi in razne nesreče, idealen mož, tvoj drugi, popolnejši, božji jaz.

Naši ideali so največji ustvaritelji značaja in imajo največji vpliv na to, kako se bo razvijalo naše življenje. Treba je torej, da vse svoje misli usmeriš v kvisku, k izpopolnjevanju.

Trdno se odloči, da ne boš imel ničesar skupnega z malenkostnostjo in svojem misljenju in svojem dejanju in nehanju, da mora vse, karkoli storiš, nositi pečat izbornosti.

To razpoloženje misli, ta usmerjenost duha k višjim idealom in k velikim stvarim, ima prerajalo in povisalo vpliv tu dvigne celo tvoje življenje na višjo stopnjo.

Človeško življenje je že tako ustvarjeno, da temelji v marsičem na nadi na veri, ki zagleda daleč pred seboj to, česar oko še ne more videti.

Vera, to je substanca stvari, v katero upamo, realna substanca ne samo obstaja.

Meinl čaj
neve žetve

va. Vera, da nekaj dosežemo, nas napolnjuje z neодоjivo, ustvarjajočo silo.

Vse tvoje misljenje mora biti usmerjeno na cilj tvojega življenja. Največji čudeži civilizacije so posledica osredotočenih misli. Živi v trdnem prepričanju, da neprestano napreduješ, da stopaš vedno višje in višje in s tem zaupanjem v samega sebe naj se prepriči vsak atom tvoje osebnosti.

Mnogo ljudi misli, da je nevarno vdati se sanjam, svoji domišljiji, ker na tak način lahko postane človek neaprakčen v dejanskem življenju; ali te lastnosti so prav tako dragocene kakor vse druge. Bile so nam dane v ta božji namen, da bi mogli z njih pomočjo zagledati resnice, ki bi sicer ne bile vidne našim očem. Nudijo nam možnost, živeti v svitu idealov, tudi če se moramo truditi sredi neprijazne vsakdanjosti.

Okretnost naše domišljije nam omogoča gledati v silajno resničnost, ki nas čaka. Kdor si zida v oblik svoje gradove, s tem bi se ne smelo reči, da zapravlja čas. Svoje značne gradove si sezdiamo najprej v svoji domišljiji in šele potem polagamo za nje temelje in jih pretvarjamo v resničnost.

Vsak človek ni grad na oblačkih. Vsak resnični grad, vsaka hiša, vsa ta stavba je bila najprej domišljija. Pravi sen je ustvarjal, je prvi korak k uresničenju naših hrepenenj. Hiše bi ne bilo mogoče postaviti brez arhitektoev načrtov, najprej mora biti postavljena v mislih. Arhitekt vidi že za svojimi načrti hišo v vsej popolnosti in krasoti.

Naše vizije so načrti morebitne življenjske stavbe; toda ostanejo zgolj načrti, ako nimamo trdnje odločnosti jih izvršiti.

Vsi ljudje ki so izvršili velike čine, so bili sanjalci v vse, kakršno so izvrševali je bilo vedno v točnem sorazmerju k življenjski energiji in vztrajnosti, s katero so si zmovali predstavljati svoje ideale s katero so verovali v svoje sanje in si prizadevali jih uresničiti.

Pogovor s sinom L. N. Tolstega.

Carigradski sotrudnik nekake nemškega lista opisuje sestanek s sinom nesmrtnega ruskega pisatelja in filozofa Leva Nikolajeviča Tolstega. Srečala sta se v neki zakoniti carigradski kavarni. — Ne zamerite mi, — je dejal mladi Tolstoj, ko je prisel k njegovi mizi. — Najboljši prijatelj mojega očeta, Pavel Birjukov, je prišel danes v Carigrad in bil sem pri njem v hotelu. Dosed je napisal Birjukov najboljši življenjepis mojega očeta. Veseli me, da je tu.

— Je-li prišel iz Rusije? — ga je vprašal nemški novinar. — Da. — No, in kaj pripoveduje? — Pravi, da spomin mojega očeta v Rusiji še vedno živi. Njegova dela so bila nacionalizirana in hišo v Moskvi, kjer je preživel svoja zadnja leta, posejajo množice njegovih čestilcev. V Moskvi so ustanovili tudi gostilno, posvečeno njegovemu spominu, kamor zahajajo samo vegeterijanci. Mesehni jedi tu sploh ne prodajajo. Posetniki te gostilne žive tako skromno, kakor je učil Tolstoj.

— Kaj pa sovjetska uprava? — Birjukov pravi, da se da skromno živeti. Ni bilo tako slabo, kakor si predstavljajo v Evropi. Tudi jaz se nameravam kmalu vrniti v domovino. Imam tam brata in dve sestr. Brat je komisar na očetovem posestvu, sestra pa ravnateljica očetovega muzeja; drugi brat, Mihael, živi v Parizu, kjer je lastnik nekake bara.

— Ali je res, da so hoteli konfiscirati vsa dela Tolstega? — Ne! To je bil samo nesporazum, ki so ga hoteli izrabiti politični nasprotniki. Izšlo so celo tri nove izdaje, ena akademična, druga popularna in tretja za knjižnico. Vsaka obseva 100 zvezkov.

— Kako je s knjigo »Ma vle«? Ali je res Tolstoj njen avtor? — Samo za ožniki trdijo to, ker bi radi imeli svoj dobiček. To delo je napisala gospa Kurcinskaja, a Tolstoj je knjigo samo pregledal in nekoliko popravil!

Na vprašanje, kaj je z njegovo knjigo »La verité sur mon père«? je mladi Tolstoj odgovoril: »V tej knjigi sem ovekočil svoje spomine. Vsakdanji dogodki in podrobnosti, iz katerih se vidi sila resničnosti Tolstega, kakršni je bil v svojem zasebnem življenju. Hotel sem v prvi vrsti predočiti njegov samobitni način misljenja.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Josip Kostanjevec:

Prva seja.

(Konec.)

»Gospodje, prosim, pomislite reč natančno in ko dozori v Vaših glavah, naj se oglašijo oni, ki želi besede«, pravi župnik in stopi nekolikokrat po sobi, da si omaja otrple ude.

Po dva in dva odbornika stakneta glave skupaj in se polglasno posvetojeta. Na to se glave vsega omizja pomesejajo, vršijo se važni pomenki. Čez deset minut župan zopet sede in odbornik Lužar vstane ter pravi:

»Da izkažemo danes posebno čast in veselje odborniku gospodu Čefuti, ker ga imamo med saboj, predlagam, da se izvoli on govornikom v tej zadevi.«

Odborniki ploskajo, gospod Čefuta prebledi in izkuša z odkimavanjem in z rokami odvaliti od sebe to nenadno in nenavadno nalogo. Toda nič ne pomaga, prisilijo ga, da vstane.

In gospod Čefuta začne:

»Že imena Bezgavšek, Klofuta in tako dalje niso nič prida. Naša občina ni prišla za to na svet, da bi redila razne propadle financarje, šeparske agente, falirane študente in pijane literate. Sami naj gledajo, kako izpijejo juho, ki so jo skuhali in vse, kar so v njo nadrobili tekom dolgih veseljaških

let. Zgodovina mora iti mimo njih brez sledu kakor srna, ki je skočila v vodo.«

»Dobro, dobro! Živio gospod Čefuta!« zaorijo glasi in završe dolgotrajno ploskanje.

Čefuta se pokloni na vse strani, rdečica se pojavi na njegovih licih, prva zarja njegove bodoče govorniške slave.

»Kjer nič ni, se nič ne more vzeti«, nadaljuje govornik s povzdignjenim glasom. »Vendar bi bilo za nas in za našo občino zelo slabo znamenje, da bi izmed osmero prosilcev ne mogli najti niti enega, ki bi ga vsaj s polovico ali makar s četrtinko dobre vesti ne mogli sprejeti v krog naših sotrudnikov za ugled in prospeh premile nam občine. Pravzaprav je res, da bi bili vsi prosilci od gospoda stražmoistra Porente pa doli do Luke Špeha dobri in sposobni za to službo in jaz bi kar vse nastavil, če ne bi imeli toliko priznanih slabot in kužnih lastnosti na sebi. Zaradi teh je pa to nemogoče.

Vendar bi bilo, kakor sem že prej trdil, zelo slabo, če bi vsaj enega ne izkušali sprejeti in za nro« sveto stvar ukrotiti. Jaz predlagam torej s'ovesno, da sprejmemo zadnjega prosilca, gospoda hlapca Luko Špeha in utemeljimo svoj nenobitni predlog s temi razlogi: gospod Luka Špeh je sedaj v najboljših letih, ker je mojih let in ker je

bil moj sošolec. Kot tak se ni odikoval s posebno histrog'avostjo, bil je trmast, toda nikdar len. Njegove roke niso nikdar počivale, celo noge redkokdaj. Suvale in breale so na vse strani, najraje po sošolcih in celo po višjih ljudskošolskih študentih. Največja prednost pa je bila, da je vse vprek tožil pri čiteljih in učiteljih. In tem lastnostim se tudi pozneje ni nikdar izneveril, kar lahko potrdi tudi njegov gospodar Seršen. Mot navlaš je tak človek za takšno službo. Zato si morem kaj, da ne bi svojega predloga slavnemu odboru toplo priporočal.«

»Predlogu gospoda odbornika Čefute se ne more posebno ugovarjati, zato ga dam na glasovanje. Kdor je zanj, naj dvigne roko.«

Dvigajo se roke vseh odbornikov in predlog gospoda Čefute je sprejet.

»Tako«, pravi župan, »tem je reč pri kraju. Zahvalim se Vam, gospodje, za polnoštevilno udeležbo ter Vas pozivam, da stopimo in corpore na vrhek piva. Ta del seje menda tudi ne bo brez pomena. Danes smo že brez skrbi. jutri bi se s s s u te ugnil privoščiti novi čuvaj Luka Špeh.«

In so ošli in so dostojno popražnoli prvo sejo novega odbornika gospoda Čefute...

A to ni bilo danes in včeraj... to je že daleč daleč zadaj...

Objave.

Akademski podružnica Jugoslovenske Matice na ljubljanski univerzi namerna izdati v propagandne svrhe almanah. V ta namen namerava prirediti nabiralno akcijo, da si zagotovijo materialna sredstva in prosijo vse rodoljube, da jo pri tem delu čim bolj podprejo.

Z Vrhovne. V nedeljo, 18. tm. se vrši ob 15. predavanje v Sokolski dvorani. Predava z. prof. dr. Kropivnik o temi: **Coltan Friderik II. in Veronika Deseniška**. — Prihodnjo nedeljo 25. tm. radi obnega zbor »Sokola« predavanje odpade. Dne 1. febr. bo predaval g. Zupančič in bo obenem shod narodnega bloka, kjer bo poročal naš kandidat, posestnik in trgovec g. Zebal z Rad-

nika. Če bo mogoče, se udeležiti shoda tudi dr. Žerjav. Kr. org. SDS.

Zavarovalnica pozoriš Slovensko lovsko društvo v Ljubljani namerava vpeljati kolektivno zavarovanje svojih članov in poziva p. n. zavarovalnice, da stavijo svoje ponudbe za jamstveno in neizgledno zavarovanje za navedbo letnih premij in predložitvijo besedila zavarovalne police na odbor SLD, Miklošičeva cesta (pisarna dr. I. Lovrenčiča) najkasneje do 25. januarja 1925. Morebitne nadaljnje potrebne informacije daje društveni blaginjak g. Ivan Zupan, dohodarstveni ravnatelj v Ljubljani. — Odbor SLD. 165/n

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ima v zalogi še nekaj mladinskih knjižic »Kraljevič Marko« s koledarčkom za leto 1925. Starše, posebno pa šolska vodstva

prosimo, da priporočajo mladini nakup te knjižice, ki stane le 6 Din.

Orjuna. — Četnik M. o. Ljubljana! V nedeljo dne 18. t. m. ob desetih dopoldne predavanje v areni Narodnega doma. Ostali člani dobrodošli. M. o. Ljubljana. — Zbor za četnike V. rezervne čete je v nedeljo 18. t. m. ob 12.15 v areni Narodnega doma. Obleda turistična. Udeležba strogo obvezna. — Komandir. 159/n

Vabilo na redni občni zbor I. slovenske tovarne mineralnih voda, sodavice in brezalkoholnih pijač, registrirane zadrage z omejenim poročstvom v Ljubljani, ki se vrši v sredo dne 23. januarja 1925 ob treh popoldne v gostinskih prostorih g. Kavčiča, Privoz št. 4. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika; 2. poročilo o poslovanju; 3. poročilo nadzorstva; 4. odobritev računskega za-

ključka in razdelitev čistega dobička; 5. volitev načelnstva in namestnikov; 6. volitev nadzorstva; 7. volitev razsodišča; 8. sklep o eventualni likvidaciji; 9. sprememba pravil; 10. raznoterosti. — K obilni udeležbi vabi načelnstvo. — Opomba: Drugi odstavek § 23. zadrage pravil se glasi: Ako jih ni ob do- loženi uri toliko svažnih, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, kateri sklepa brez oziroma na številu udeležencev. 156/n

Ogled Kolinske tovarne, ki ga priredi Slovensko trgovsko društvo Merkur, je v nedeljo dne 18. januarja 1925. Zbirališče ob 9. uri dopoldne pri St. Petruski cerkvi. 155/n

Tatjina večer. Zveza ruskih akademikov priredi na dan Sv. Tatjane 25. januarja v Narodnem domu svoj tradicionalni večer s koncertom in plesom. — Odbor za prireditve večera vlijudno prosi občinstvo, da

ne pozabi obiskati to njegovo prireditev. — Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni Cene vstopnic od 40—20 Din. — Stojlišče 10 Din. 157/n

Predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani. Danes, v soboto, predava »Pri Levu« vladni svetnik g. dr. Andrejka o pokrajinskem običaju Jurčič-Krstnikovega romana »Rokovnjak«. Predavanje se začne ob 20. zvečer. Po predavanju nastopi mandolinistični krožek primorskih dijakov. K polnoštevili udeležbi vabi vse člane in prijatelje odbora »Soča«. Vstop prost. 158/n

Društvo »Soča« v Ljubljani poziva svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba našega preminulega odličnega člana g. dr. Janka Debelaka. Zbirališče v soboto ob pol. štiri popoldne v »Zvezdi« blizu »Matice«. 159/n

MALI OGLASI

Zenitna, dopisovanje ter oglaševanje trgovskega značilja, vsake beseda 10 par. Najmanjši znesek Din 10

Službe

Šivilja

se sprejme na dom. — Naslov pove uprava »Slo. Naroda«. 159

Strojnik

z dobrih spricvali išče službo v mestu ali v okolici. — Dopisje je poslato na naslov: Franc Volčič, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36. 134

Za februar ali takoj. — Za februar ali takoj iščem

Zagorja

23. polnoletarjen, sam, s sredo, iščem. Znan mora sam žagati hrastovino za kmete, brusiti žago s smirkom (smirgljem) ter opravljati male popravila. Služba stalna, hrana in stanovanje prosto. — Stjepan Antolek, Ivančič grad. 101

Zastoonika,

ki je v Ljubljani po karvarnah, gostilnah, delih katesnih trgovinah dobro vpeljan — išče tvornica šampanjca in desertnih vin. Ponudbe pod »Za« stopnik na: »Publicitas« d. d. oglašni zavod Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7, II. nadstropje. 136

Iščemo

zanesljivega, treznega moškega, po možnosti kovinarja, ki se razume do- bo na bencinmotor. — Mesto je stalno; plača dobra. Nastop takoj ali po dogovoru. — Ponudbe na: »Publicitas« d. d. Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II. pod »Sigurno«. 138

Uradnik,

večjo agencijo, z dobri- ki bi samostojno vodil ml zastopstvi, se sprej- me. Razpolagati mora s primerno kaveljo in biti po vseh trgovinah v Ljubljani vpeljan. Pisme- ne ponudbe pod »Agile« na »Publicitas« d. d. oglašni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7, II. nadstropje. 137

Kupim

Lisičje kože — ku- puje vedno D. Zdravil, trgovina usnja, Ljubljana, Florijanska ulica št. 9. 10/L

Strašen zločin

je izvršil nekdo, kdaj je umoril na stolne živih bitij. Zasledovalo se ga je dolgo časa. Sedaj se je po poročilu ga najti in sicer na Poljski cesti 12 v Ljubljani pod naslovom: KEMIČNI ZAVOD ZA UNIČEVANJE ŠČU- KOV, PODGAN IN MISI. 155T

Ponk

Učni tečaj

za risanje krojev in za šivanje raznovrstnih ob- lek, kostumov in plaščev. Sprejemam dame v prak- tičen pouk ter urezujem tudi obleke, pripravim za izgovitve. — Modni ka- sopsi na razpolago. — E. Schlehan, konces. šola za risanje krojev in šivanje damskih obelk, Ljubljana, Stari trg 21/L. 79

Prodaj

Auto »Praga«

35 HP, napredaj. — Po- nudbe pod »A.IV./163« na upravo »Slov. Nar.«.

Dva kužuha,

kratka, modre barve — ugodno napredaj. — Na- slov pove uprava »Slov. Naroda«. 107

Lepa spalnica

(politirana) in jedilnica se radi selitve ugodno proda. — Vegova ulica št. 10. 165

POZORI!

POZORI!

Ostanki za perilo

so napredaj po polovici ali zelo znižani cen. — Ne zamudite ugodne pri- like! — Resljeva cesta 30, I. nadst. desno. 160

Posojila

Pozor!

Dam 50.000 K brezobrest- nega posojila za par let proti jamstvu in plačam tudi nekaj najemnine za stanovanje, obstoječe iz- doh ali ene velike sobe s kuhinjo in pritliklinami. — Cenjene ponudbe pod »Stanovanje 50.000/102« na upravo »Slovenskega Naroda«. 164

Stanovanja

stanovanje,

obstoječe iz dveh sob (ali ena velika), kuhinje in pritliklin. — Ponudbe: Franc Svetič, trdnja An- ton Schuster, Ljubljana, Mestni trg. 164

Vsakovrstne naslove

dobite pri »POSREDO- VALCU«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23. 16/L

Zelo ugodno!

Vsako, ki si želi naba- viti krasno in trepno raznovrstno pohištvo — raj si blagoviti ogledati veliko zalogo po najniž- jih cenah pri — Matija Andlovic, mizarstvo, za- loga pohištva, Vidovdanska cesta 6 in Komen- skega ulica 28. 149

PREMOG

trboveljski, libovski, črnomatiški, dva, izumetnički, vseh, kakovosti

dobavljati ILIRIJA Ljubljana, Brja Peta trg 8 Tel. 220. — Plačilo tudi na obroke. 163T

Kompanjona

se sprejme za že obsto- ječo gostilno v Ljubljani, ki, katera bi vodila go- spodinjstvo, osebno ku- hinja. Imeti mora nekaj premoženja, da ga zalo- ži. Biti mora najmanj 25 let stara ter imeti vse- lje do gostilne. Naslov pove uprava »Slovenske- ga Naroda«. 156

»Gon«

nov preizkušen in edino siguran lek proti kapa- vici (triper) ter zastare- lemu (kroničnemu) tri- perju ter vnetju mehur- ja. Za popolno ozdrav- ljenje treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din — Proizva- ja in po pošti razpoložila tudi na zdravniški pred- pis lekarna Penič, Zatre- prečič, Hrvatska. 99/T

Najmodernejšje kroje

po meri in modelih raz- pošlila in izdeluje od mi- nistrstva za trgovino in obrt — konces. krojna šola, Ljubljana, Židovska ulica. — Za učence izven tečajja vedno posebni po- uk! — Daje pojasnila krojačem in šiviljam ust- meno in pisмено o stro- kovnih vprašanjih kroja- štva. 494/n

Mehanično

umetno vezenje perila, zastorov, toalet, obšivanje vložkov, moti- vno in čipk, predtiskanje najmodernejših vzorcev za ročna dela. — Matek & Schein, Ljubljana (nog- leg hotela Strukelj). 117/T

Kuverte

priporoča Narodna tiskarna

19 let

priznane, »Larocin« pifule naj- sigurneje ozdravijo kapavico (Tri- per). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škafija. Po pošti razpoložila lekarna Blum, Suhotica. 15/L

Močan vajenec

in opesoben pomočnik se iščeta za takoj. Ponudbe na Joh. Krois, Hafnermeister in Deutsch- landsberg, Stk. Austrija. 167

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
prilaga svoje zaloge
deležev in solnini-
h ter sorodstvenih
solih.

Moč in mladost!

hitro pripravil mnogo preizkušenih »NEOKRATOSIN«! Z najboljšim uspehom ga porabila o pri malo- krvnosti, bledičnosti, opešanih živcev, malodušnosti, ponotni- polucijam, razdraženosti, tesno- bi v srcu, seksualni nevrasteniji, onaniji, impotenci, upadanju tele- nih moči ter pri odpornosti, ne- privlačnosti ter nezustnosti pri ženskah. Zavoji stane Din 60.—. Proti vstopilni denarja naprej (s rismom) ter za vnosljive stroške 15 Din razpoložila Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrien m. b. H. Wien XIII 2, Wiggallgasse 5. 157 T

Bačič d. d.

za centralno pranje i zdrav- stvene uređaje
Zagreb
Telefon 25-66. — Polmaličeva 64a.

Centralne kurjave vseh sestavov.

Naprava za pripremo tople vode.

Moderna kopališča in kopeli.

Sn'nllice za vse materialije.

Parne kuhinje.

Parne pralnice.

Naprava za čiščenje in omehčanje vode.

Mladilnice preskušenege sestava.

Sprave za razkuževanje.

Dvigala vsake vrste.

Naprave za ponovno ohla- levanje vode.

Pojasnila daje vsak dan od 12 do pol 2

Ing. RUDOLF TREO.

LJUBLJANA, Gospodarska c. 12.

7022

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“!

Zahvala.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so ob smrti pretano umrlega soproga, očeta, sina in brata, gospoda

ANTONA RUPARJA

višjega činovnika generalne direkcije države železnice v Beogradu

izražali svoje sožalje. Hvala tudi vsem onim, ki so pokojnika sremili na njegov zadnji poti in onim, ki so mu poklonili krasne vence. Osebito se pa za- hvaljujemo gospodom kolegom beogradske in tukaj- šnje d. rekcije za vse izraze sočutja in sožalja.

V LJUBLJANI, dne 17. januarja 1925.

Rodbini Rupar, Kunaver.

Zahvala.

Vsem, ki so ob bolezni in smrti našim dobre soproge in mamice

Marije Klemenčič

roj. Matek

pripomogli k olajšavi težkega udarca, se toplo zahvaljujemo.

Naša hvaležnost do milih tolažiteljev in sočustvenikov bo ostala trajna in srčno iskrena.

Kamnik, dne 17. januarja 1925.

Žalujoči ostali.

Proda se

makulturni papir

kg a Din 6.—

v upravi »Slovenskega Naroda«

Kapitalno krepka jugoslovenska izvozna trdnja,

ki dobavi a poglavitno prve vrste surovine ter goveje kože, telečje kože, ovčje kože ter vse v to stroo spadajoče predmete,

išče samo prve vrste stalne odjemalce

kateri lahko predložijo stalno jamstvo in pri odprtem računu v dobi od 30 do 60 dni položijo primerno varnost.

Ponudbe roč št. 10, »Umanjarska stroka« na anončni zavod »SCHMOLKA«, NOVI SAD, Futoški put 2, Jugoslavija, 154

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za pa- lače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla stopnice, led-nice, pavilioni, verande, lesene ograje itd. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 161 T Tovarna furnirja.

Sanatorium Dr. R. Szegő
za odrasle i djece. — Abbazia (Italija).
Dietno liječenje za debeljanje i krepčenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoff- wechsel) za ženske i živčane bolezni. Djece od 7 godina primaju se i bez pratnje. 69 T

15 letno jamstvo
najboljšeje STOEWER ži- valni stroji s pogonljivim transporterjem (grabeljo); z enostavnim premikom je pripravljen za štopanje, ve- zenje ali šivanje
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Selenburgova ulica 6/L. 116T

Zupančičeva 158
„Duma, Z vlakom, Razgovor“
v italijanskem jeziku
Narodna knjigarna, Tiskovna zadruga.

Kameno sol in
zmletu kameno SOL
dobavlja takoj vsako množino 150
solni mlin Braća Ofner
Brzojavi: Braća Ofner. Novi Sad. Telefon 327.

Najnoviji nat. izum. Izumetna novost.
R.O.B. tvornica beten. blagajn
— d. d. Vukovar —
Brzojavi: Bob, Vukovar — Tel. int. 36
Proizvode in odpravljajo vsakovrstne blagajne iz jekla, betona, o- smer za dokumente, tresenja vrst itd. itd. v najkrajši in najugodnejši izdelavi.
Glavno zastopstvo in komercijalno so- cijo Jeklovski: Arsenio Goldstein, agencija in komisijonska trgovina Vukovar
Zastopstvo in depot: Matkoš, Zagreb
Brzojavi: Matkoš, Zagreb
Dne 18. I. 1925. 155 T
Brzojavi: Matkoš, Zagreb
Dne 18. I. 1925. 155 T

Provoznatni 137/T

Crêpe de Chine

in

Crêpe Georgette

v vseh barvah za plesne obleke po

skrajno znižanim cenah pri

JOS. PODKRAJSEK

Ljubljana, Jurčičev trg

Surova svila v vseh barvah

90 cm široka meter a Din 120.

7022

FR. P. ZAJEC
Izprisan optik
Ljubljana
Stari trg št. 9.

Pozor, šivilje!

Piletranje vseh vrst ažuri- ranje, entlanje in preoble- čene gumbje izdeluje najceneje in najhitreje 37

BEIHAR i VELEPIČ

Ljubljana, 53. Šiška, Kolodvorska ul. 150.

RIBJE OLJE
pristno nerovoško
za oslabele otroke in odrasle
priporoča 153 T

lekarna dr. G. Piccoli

LJUBLJANA

Dunajska cesta

168

Globoko užaloščeni naznanjamo, da je naša dobra mati in teta, gospa

Ivana Gračner roj. Osolč

vdova po prometne kontrolorju južne železnice

danes zjutraj po daljšem trpljenju izdihnila svoje blago in plemenito dušo.

Pogreb predrage umile se bo vršil v ponedeljek popoldne iz Šim'kove ulice na glavni kolodvor, odkoder se prepele v Kamnik, kjer jo bodo položili k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 17. januarja 1925.

Žalujoči rodbina Gračner in sorodniki.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev **LUDOVIK BARAGA**, Ljubljana, Selenburgova ulica

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“

Glas Merieme je postajal žalosten in resen, popolnoma je pozabila, da hoče gospoda Morisona Baynesa le dražiti. Spomnila se je na Koraka, na katerega je zadnje čase že nekoliko pozabila.

Oba sta molčala, zamišljena vsak v svoje misli. Mlado dekle je mislilo na krasno postavo mladega, ovitega samo v leopardovo kožo, ki je pokrivala njegove boka, in v duhu pred seboj je videla Koraka, kako elegantno skače z drevesa na drevo in ji prinaša hrano, ko se je vrnil z uspešnega lova. In poleg njega se je po drevesih vpenjal ogromni kosmati Ajak, dočim je ona sama sedela na veji pred svojim zračnim bivališčem, in nju s smehom in klici pozdravljala. Te krasne misli so oživljale. Senčne strani njenega življenja v pragozdih so oživele malokdaj. Dolge, temne noči, hladne, tupatam strašno mrzle, zima in megla, stradanje, neprestano deževje, strašno rjovenje divjih, krvi in mesa željnih zveri, ki so v neprodni temi blodile po gozdih in jih neprestano ogrožale. Sheetu, leopard in velikanška kača histah, strupeni in nadležni mrčes — vse te stvari niso zatemnjevale jasnega solnca njenega svobodnega življenja v džungli in

50 krasnih solčnih dni, katere je preživela v družbi s Korakom.

Mladeničeve misli pa so bile zelo zbegane in zamotane. Morison Baynes se je zaljubil v to dekle, o katere preteklosti do tega trenutka ni vedel ničesar, sedaj pa mu je sama prostovoljno razgrnila del svoje preteklosti. Čim bolj je premišljeval, tem bolj se mu je zdelo, da se je vanjo že pravzaprav zaljubil in da ji je že hotel ponuditi svojo roko in svoje častno in pošteno ime. Stresel se je ob tej misli in bil zadovoljen, da je tej nesreči v zadnjem trenutku utekel.

Toda v kljub temu jo je še vedno ljubil. Po moralnih načelih gospoda Morisona Baynesa in ljudi njegove družbe proti temu ni bilo nikakih pomislekov ali ovir. Ona je bila iz nižjih družabnih slojev, zato je sicer ni mogel vzeti za ženo, prav tako ne, kakor bi ne mogel vzeti ene izmed njenih prijateljic iz rodu šimpanz. Ona takih blaznih ponudb tudi ni pričakovala. Za njo bi mogla biti čast, ako bi jo izvolil za svojo ljubico. Njegovo častno ime pa mora biti prihranjeno za damo iz višjih krogov, ki mu je enaka.

Dekle, ki se je družilo z opicami in ki je po njenem lastnem priznanju napol nago med njimi živelo, o čednosti in časti ne more imeti globljih pojmov. Zato ljubezen, katero ji je kazal, za njo ni mogla biti razžaljiva, nasprotno ona je morala za njo

biti vse, po čemer je mogla hrepeneti in kar je mogla od njega pričakovati.

Čim bolj je Morison Baynes o teh stvareh premišljeval, tem bolj je prihajal do prepričanja, da bo storil pravzaprav zelo kavalirsko in nesebično dejanje. Evropci bodo za to stvar imeli veliko boljše razumevanje kakor Američani — ti ubogi, neumni provincialisti, katerim primanjkuje sposobnosti pravilno oceniti čistost ras in resničnost, da kralj nikdar ne more izvršiti nečastnega dejanja. Zdelo se mu je, da bo ona kot njegova ljubica v razkošnem stanovanju v Londonu, obdana z bogastvom in dragocenostmi, obsipana z ljubeznijo in denarjem, prav tako srečna kakor zakonska žena, ki bi uživala gotov družabni ugled in pozicijo. Vendar se je hotel prepričati še o nekaterih stvareh, predno bi začel izvrševati svoj program, katerega si je v duhu zamislil.

»Kdo pa sta bila ta Korak in Ajaks?« je vprašal.

»Ajaks je bil Mangani.« je odgovorila Meriem.

»in Korak je bil Tarmangani.«

Meriem se je zasmejala.

»Vi ste Tarmangani, Mangani so poraščeni z dolgimi dlakami, so kosmati — Vi jim pravite opice.«

»Korak je bil torej belokožec?« je vprašal.

»Da.«

»In, ali je bil on Vaš — Vaš?«

Morison Baynes je osupnil, ker je bilo zanj zelo težavno na ta način izpraševati dekle, katere jasne in svetle oči so se upirale nepremično vanj.

»Kaj moj?« je vprašala, ker v svoji preprosti naravi ni razumela, kaj Morison Baynes pravzaprav misli.

»No, oh, Vaš brat?« je izjecljal.

»Ne. Korak ni bil moj brat,« je odgovorila.

»Bil je torej Vaš mož?« se je končno ojunčilo.

Ne da bi Meriem to užalilo, je buknala v smeh.

»Moj mož!« je zaklicala. »Koliko pa mislite, da sem pravzaprav stara? Jaz sem vendar še premlada, da bi mogla imeti moža. Na take stvari nisem nikdar mislila. Korak je bil moj — in daljnjih besedi se je ustrašila sama, ker dosedaj nikdar ni premišljevala o veze, ki so jo vezale s Korakom. »No, Korak je bil pač moj Korak,« je končala svoje besede in se zopet srčno nasmejala, ker je tako imenitno opisala svoje razmerje, ki je vladalo med njo in Korakom.

Anglež je njene besede vestno in pozorno poslušal in ni mogel verjeti, da bi bila ona sposobna takega varanja v takih stvareh, vendar pa je narahlo dvomil, da bi bila tako popolnoma čista, kakor se je kazala, zakaj gospod Morison Baynes je imel v tem oziru že veliko skušenj in na vesti že marsikatero dekle.

ČAJNA ROČKA

„popolni“

ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI
IN OBENEM NAJFINEJŠI

V najširših intelektualnih krogih bo gotovo vzbudila splešne pozornosti ravno kar izšla knjiga

DR. A. GOŠAR:

Socijalna ekonomija

80 strani 297 + XII. Cena broš. Din 85,—, vez. Din 95,—.

Splošna knjžnica (znanstvena zbirka) zvezek V.

Naročila sprejema: Zvezna knjžnica, Ljubljana, 152
Matičin trg št. 8.

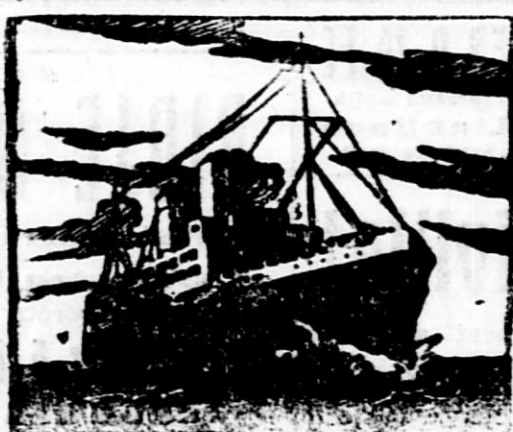
Najboljši šivalni stroji

so edino le
JOSIP PETELINCA
znamke

Gritzner in Adler
za rodbinsko in obrtno rabo
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Večletna garancija - Ponk v voženju brezplačen

ROYAL MAIL LINE

Re. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za Slovenijo S. H. S. Zagreb, Trg. l. št. 17. 2655

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sannato. —

Odrava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.

Kabina tretjega razreda z dvema in štirim posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagjorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Celovška ulica 28. —

Veliki Bečerek, Kralja Aleksandra ul. 4. — Bitoli, Bulvard Aleksandra 163.

Brojstveni naslov za gori navedena podzastopstva „Royal Mail“.

Za Beano, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Snaka Prometna banka v Sarajevu in Gracu.

Brojstveni naslov: „Prometna banka“.

Deplovanje v vseh jezikih.

Kajstorijska slovenska pleskarska in ličarska delavnica

Ivan Brčić, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerno. 1798

Teod. Korn, Ljubljana

Pollanška cesta št. 3.

brovi, stropi, ostenilniki in okrasni

lesni instalacije vseh vrst

Razpis strokovnega kadra za lesno in kovinsko obrabo

Izdelovanje nosilcev iz pločevine za

firnež, harvo, lak in med vsake

velikosti kakor tudi posod (škafle)

3245 za konzerve.

Edino pravico „Golsen“ čevlji

in lanske čevlje dobite le v

novi urejeni trgovini in delavnici

J. Brajer

Ljubljana 3396

Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo vsi vrsti

čevlji po meri in vse vrste trdnih

čevljev. — Trgovci opozoriti!

Cene solidne! Postroba točna!

Specijalno

151 T emajliranje

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinske

predmete, napisne table, po-

stle, mize, stole itd. Izvr-

šujem vsa pleskarska, ličar-

ska, sobo- in črtnilarska

dela po zelo ugodnih cenah.

Franz Bokai,

Celovška cesta 63

Zg. Siska (poleg mlinice.)

Izšla je nova knjiga.

Zakoni i raspisi o akcionarskim dru-

štvima s upustvima i objašnjenjima

od Milorada Zebića,

Inspektorja ministarstva trgovine in industrije.

Cena knjige v lepi, trdi vezbi 45 Din

Obrnite se na nistela: Ulica Voivode Dobrnica, br. 28

Redka priložnost

kateri lahko izrabite vsak, kdor rabi različno manufakturno

blago in sicer: fine kamgarne za lično suknjo od Din 44—

na r. l. različno plavo in belo kotenino, 3 tone od Din 14—

naprej, vse prvovrstno blago tu- in inozemskih tovarn.

Pridite in prepričajte se!

Blago najboljšee kakovosti, cene neverjetno nizke le pri

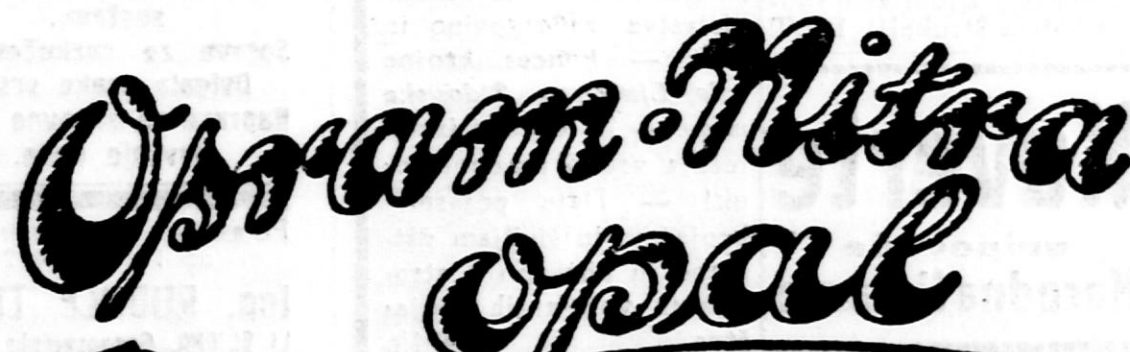
IVAN KOS

Ljubljana Siska Green'sko

Sv. Petra c. 23. Celovška cesta 2. Srednja vas 2.

Opozarjam izdelovalce oblač in krojače na ostanke suknja

po polovičnih cenah! 157

Za dobro delo mora
biti dobra
ne bliščeča luč.

Osram-Nitra-žarnice-opal
ne jemljejo pogled.

Z Osram-žarnicami
k boljši svetlobi.

Živo perutnino

kupuje stalno v vsaki množini in sicer: pohance,
kure za peči, kure in purane ter plača po naj-
boljših dnevnih cenah

E. VAJDA, ČAKOVEC, MEDJIMURJE, telef. 59, 3, 4.

Svinjska čreva,

naboliša kvaliteta nudimo po Din 140 za meter, franco s ročno
dostavo. Na po kuhinjo pošljemo tudi vzorce od 5 kg. — Nadije
nudi suha **goveja čreva** prima po cen. Din 1— za meter.
— Kupujemo **telečje žolce** in **telečje mehurje** po
najbolji ugodni dnevnih cenah. 143

„JUGOČREVA“, ZAGREB, Petlova ulica broj 2a.

Kupim krompir

Ponudbe z označbo cene in množine
se prosi na upr. Slovenskega Naroda
pod „Beli krompir-153“.

Gledališča, društveni odri itd.

V. SKRUŠNÝ, dekoracijski slikar
Narod. gledal. v Ljubljani,
sprejema naročila.

Knaflova ulica, slikarski ateljei.

IV. Zagrebški vzorčni velesejem

od 26. aprila do 5. maja 1935.

Največji jugoslovanski semenji

Uprava velesejma obvešča tem putem, da je

izvedbo izklesane izročila internacionalnemu

oglasnemu zavedu

„PUBLICITAS“ D. D., ZAGREB

Gunduličeva ulica št. 11.

„Publicitas“ d. d. je prevzela istotako

redakcije in izdaje

Službenega kataloga IV. Za-

grebskega velesejma

Obvestila in oferte preko „Publicitas“

d. d., Zagreb Gunduličeva ulica št. 11.

Telefon št. 13-07 — Lastne po različne:

Beograd, Ljubljana, Osijek.

Interesanti iz Slovenije, naj se obrne na št.

vseh zagrebških se ma se tičočih pojasnil na

„PUBLICITAS“ D. D.

oglasni zavod, LJUBLJANA,

Selenburgova ulica 7, II. nadst.